

Pályázatok

Negyedszázados jubileum. A csornai sír-egylet fennállásának 25 éves jubileumát ünnepelte, díszközgyűlés keretében. Hoffmann Kálmán elnök jubileumi beszámolója után, Szóffer Mózes, Porjesz Albin, Rübner József hitk elnök, Galandauer Márk, Friedmann Kálmán beszéltek. Közgyűlés utáni banketten Kohn Farkas főrabbi szép beszédet tartott, melyben az egylet elnökének nagy érdemét kiemelte. Tóraiégt mondott még: Paskesz Lipót, Krausz Mór, Klein Mihály.

A mai szűkös gazdasági viszonyok mindenkit takarékosra kényszerítenek, tehát annál fontosabb, hogy megbízható cégnél vásároljunk. A 75 éves **Kozma-cég** (Budapest, Károly körút 3.) megbízhatóságáról elismert és csak a legjobb árút adja. Hittestvéreinket bevásárlásaiknál engedményben részesíti.

Apró hirdetések

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Ehrenreich Fégi, a mádi főrabbi leánya és **Grünfeld Armin** Nagykálló, jegyesek.

Glück Gizike Koltva, **Schwartz Salamon** Dunaszerdahely, jegyesek. (M. k. é. h.)
Koth Mancsi Nagyszombat és **Newmann Hugó** Pápa, jegyesek.

Bruckstein Gizike Bustyaháza és ifj. **Groszberg Ernő** Budapest, folyó hó 10-én tartják esküvőjüket Sátoraljaújhelyen.

Gross Fánika és **Gold Samu** március 15-én, pénteken tartják esküvőjüket Munkácsán.

Schönfeld Ilona Pápa és **Reisz Lipót** Budapest, folyó hó 10-én, délután 3 órakor tartják esküvőjüket Pápán.

Kahan Nelly Gyöngyös, **Kaufmann Herman** Nagykálló, jegyesek. (A gyöngyösi „Mirjam“-egylet üdvözlő a menyasszonyt, mint pénztárnokát.)

Wir verständigen unsere Freunde und Bekannte von der uneres Sohaes (Wilhelm), welche am 9. März 1935, um 10 Uhr Vormittag im Tempel der orth. Gemeinde Kazinczy-gasse 29. stattfinden.

Gratulation und um 1/2 12 Uhr Vormittag in der Wesseleányi-gasse 17, im Festsaal, erster Stock

Simon und Gisella Mayer Budapest, im März 1935.

Nem érdemes otthon sütni! Rendelje meg purimi barchesz-, kindli- és sütemény szükségletét **Engländernél VIII., Karpfenstein-utca 1. Fiók: VIII., Népszínház-utca 22.**

Elsőrendű minőség.

Szolid árak.

Fűszerárak is kaphatók.

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat **NAGY JENŐ** Budapest, Rákóczi-ut 61. Telefon.

LEÁNYOM részére bőchür talim-chóchomot keresek, kit *s'chitüsere* kitanítok és hozományon kívül jó álláshoz juttatok. „Boldog” jelige.

27 ÉVES iparos fiatalember nősülés céljából megismerkedne oly fiatal leánnyal, aki palesztinai certifikátot tud szerezni. Ajánlatokat „Palesztina” jelígre, Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor **JUGOSZLÁVIÁBÓL** menekült, gyermektelen, intelligens özvegyasszony, magányos úr vagy gyermektelen család háztartásvezetését vállalja. Sz. E-né, Budapest, VII., Egressy-ut 126.

KIADÓ jó pékség, vegyeskereskedés és 60 holdas birtok. Külön-külön is. „Val-lásos” jelige (20 filléres bélyeggel).

AZ ORSZÁG minden városában nagy ismeretességgel rendelkező sadchen partikat cászkréten közvetít. Váasbélyeget kér. Címe: Szamet Béni, Miskolc, Hortay Miklós-tér 9.

KERESEK szép, fess, fiatal leányomnak 25—30 éves, ügyes, nem alacsony, szombattartó fiatalembert, benősülésre is. Hozomány: saját ház, kevés pénz. „Le-hetőleg pék” jelige.

SZOMBATTARTÓ vidéki rum- és ecetgyár Dunántúlon *bevezetett megbízható, ügyes utazó tisztviselőt* keres. Ajánlatokat „fix fizetés” jeligen a kiadó továbbít.

ORTH. KÓSER cukrász-sütemények, keksz, kétszersült, elsőrangú minőségben, szép kivitelben. (Vidékre is.) **Purimi rendeléseket, úgyszintén sel peszach árúra szóló előjegyzéseket már most felveszek. Kérjen árjegyzéket. Referencia: a helybeli rabbinátus. Menzer Lázár, Bratislava, Hummel-u. 5.** **NAGYOBB HITKÖZSÉG** jegyzője, aki több évi praxissal bír, állást cserélne; esetleg hittanítással egybekötve. Válaszbélyeggel ellátott leveleket „32 éves” jelígre továbbít a kiadóhivatal.

Orth. maczeszt

elismert prima minőségben szállít engró és detailban

Stern pászkasüítőde, Galantia

Hitközségeknek, vizontelárusítóknak engedmény.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Springer-nyomda. VII. Bethlen G. utca 33

Púrimi kettősszám

Budapest, 1935. március 19.
5695. Ador II. 14.

60 fillér

XI. évfolyam, 11-12. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekk száma: 50.701
Égész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Óbudai Freudiger Ábrahám:

Púrimi gondolatok
a tengerparton

Abbazia, Ador II. 10.

Ragyogó napsütésben, gyönyörűen kékkló ég alatt az Adria tengerpartján sétálva úgy érzem, hogy a hullámok játéka titokzatosan törvényszerű mozgása, a víztömegek mormolása, állandó zúgása: gyönyörű szimfóniává egyesülnek, amely a Világalkotó dicsőségét zengi, ahogy azt *Jesájó* próféta (51, 15) kifejti: *V'onajchi Hasém Elajkechó, rajgá hajom vajchemü gallov* — én vagyok az örökkévaló P'tened, aki megneszketeti a tengert és zúgnak a habjai”. Itt a tengerparton érzi csak az ember, milyen mély igazságot beszél a Midras, amikor azt mondja:

— Hadriánus császár az Adriát ki akarta mérni, éveken át engedték le a mélységbe a köteleket, eredmény nélkül. Azután meg akarta ismerni a hullámai zúgásának értelmét. Üvegalkitákon lebecsült emberek és azok ismét a felszínre kerülve azt mondták, hogy csak azt a zsoltárverset hallották: *„Mikajlajsz májim rabim adirim misb're jom adir bamórajm Hasém* — hatalmas hullámoknál hatalmasabb az Úr”.

Hadriánus császár, a filozófus, a zsidóság történetében Hómon törekvéseinek egyik örököse. Hatalmában bízva, el akarta pusztítani testileg, szellemileg a zsidóságot, ő végeztette ki a halhatatlan *Rabbi Akivót* és társait, bízott hatalmában és azt hitte, hogy a természet bölcs alkotója fölé emelkedhetik és kiismerheti a titkát. Nem akarta belátni, hogy a zsidóság történetének szimbóluma az, hogy „hasonlít a tenger főnyéhez”. És valamint a tenger hullámai megtörnek a parti homokszemekre, azonképen a gyűlölet habzó hullámai

fenyegetik, de végképen el nem árasztatják a tengeri főnyéhez hasonló népet.

Hómon és Hadriánus törekvése még most is él. Hogy most is állunk kell a gyűlölet hullámainak ostromát, ezt átérzzük jelenleg is, talán most még inkább, mint századokkal ezelőtt. Miben találhatunk vigaszt s erőt ezekben a nehéz időkben? Ugyanabban, mint amiben Hómon idejében talált Mordecháj. A legnagyobb baj közepette jár-kált az utcákon és amikor a gyermekek kijöttek a tanházból, megszólította az egyiket és kérdezte tőle, milyen szentírási verset tanult ma az iskolában, amire a gyermek azt felelte: „*Al tíró mipáhad pis'ajm*... — ne félj a hirtelen támadt ijesztéstől és a gonoszok mohóságától”. A második gyermek tovább idézte a verset: „*Úczü éczó v'szufor*... — tervezték csak fondorlatokat, majd meghiúsul... mert velünk P'ten”. A harmadik még tovább szötte az igét: „*V'ad zikno ani hü*... *vaani eszbajl vaamalét* — az öregségtekig én ugyanaz vagyok — mondja P'ten — én majd cselekszem, én majd megmentlek.” Ennek hallatára, Mordecháj örömmel mondotta: „gyönyörű dolgokat hallottam a gyermekektől”.

Ismeretes a vilnai gaon magyarázata, hogy itt Amólék hármias megnyilatkozásáról van szó. Amólék rárohan a zsidóságra, Amólék *Arod* király állítottában, cselvetéssel megtámadja a népet; a pogány Hómon, Amólék utóda azt hiszi, hogy az Örökkévaló nem örökkévaló már, elaggott, elvesztette erejét. Amólék eszközei, a fajgyűlölet erőszakossága, a gazdasági álnokoskodások rosszulindulata, a zsidóság vallásának a

lebecsülése: mindenkor fegyvere volt a zsidógyűlöletnek. Ezt érezte Mordecháj és amikor a gyermekek jöttek és az első hirdette, hogy nem kell félni a gyűlölet brutalitásától, a másik célzott az ellenség körmönfonságára, a harmadik arra utalt, hogy a zsidóság P'teneszméje örök, — akkor örült, mert úgy érezte:

addig, amíg a fiatalok Tórá tannak, addig amíg ezeket az igéket hirdetik; addig szenvedve bár, de megállunk és megmaradunk.

A nagy tenger számtalan cseppje engedelmessé válik egy titkos akaratként. Úgy legyen az életben is: a zivataros hullámokban meg kell találni a harmóniát.

Amikor az egész világ gyűlölete hullámszik körülöttünk, legalább a belső felekezeti élet sajkája megfelelően szilárd legyen.

Amikor fővárosunkból távoztam, megindultak a béketárgyalások és a tanácskozások a zsidóság ké szerv: között. Remélhetőleg a teljes igazságos béke meg lesz. Mindkét félnek engedelkenek kell lenni — *ha presztizsről, személyi érdekről van szó.*

De nem lehet engedményeket tenni — a Tóra örökérvényű törvényei rovására és mellőzésével.

Az összességre terjedő békeszeretet hozza meg mindannyiunkra: „*ajró v'szimchó*”, a világosság és az öröm purimi ünnepét. És ne felejtjük el, hogy hagyományos magyarázat szerint *ajró v'szimchó* alatt a Tóra világosságáról és a vallás gyakorlásának — a miczvó — örömről van szó. Ilyen értelemben jusson mindannyiunknak, **שמחה פורים** igazi örömdetető Púrimit!

Dr Fürst Aladar: Az orth. secessió dokumentumai a neológ kongresszus kiállításán

Az Országos Zsidó Múzeum rendezte Kongresszusi Emlékkiállítását felkeresték a napokban a magyar orthodoxia egyes prominens személyiségei. A vendégeket Wertheimer Adolf, a Múzeumegyesület elnöke személyesen fogadta és kalauzolta. Az orthodoxia érdeklődése az Emlékkiállítás iránt egészen természetes. Hiszen

a kongresszusi kiállítás termében, tárlóban felhalmozott anyagoknak szinte nagyobb fele orthodox vonatkozású.

Persze azok a legrégebb, legérdekesebb okmányok, melyeket az Országos Levéltár előzékenysége volt szíves rendelkezésünkre bocsájtani és melyek felbecsülhetetlen értéket képviselnek, nem ismernek még orthodoxiát, izraelita hitfelekezetet sem. Mikor a XV. században országos bíró és albiró intézkedik soproni zsidók ügyében, amikor a nagyméltóságú Mendel Jakab, Mátyás korabeli praefectus judeorum, okmányára ráüti a zöldviaszkos pecsétjét, amelyen rajta látható az ő nemesvadású, férfias arca. Valamint Juda oroszánját feltüntető címere, mikor a XVII. században R. Sámson Wertheimer és veje R. Berus Eskeles megkapják az országos főrabbi címét, amikor 1755-ben Pozsonyban összeül 84 magyar zsidó, hogy a tolerancia taksa, ú. n. „Malkegeld” felosztásáról tanácskozzanak és megállapodásukat: „Einer für alle, alle für einen” érdekes rajzú pecsétjükkel és kezük vonásával hitelesítik, vagy mikor II. József sajátkezű aláírását teszi a „Zsidó törvénye” alá (1783. febr. 7.) akkor „egy törvénye volt mindnyájuknak, honosnak, idegennek egyaránt.”

Csak a XIX. század elejétől fogva, mikor hazánk fővárosában és alföldi vidékein terjedni kezdett a sokszor hamisan értelmezett „felvilágosodás” szelleme, olvashatni először pozsonyi és kismartoni iratokban bizonyos bizalmatlanságot és ellenszenvet a „Pester Kreise” ellen. Kiállításunkban az első irat, mely a belső harcot mindjárt legnagyobb hevében, szinte forrponjtán mutatja:

a híres nagymihályi Pszak beszéd (1867), eredeti ungvári nyomtatásban,

majd egy változatlan pesti kiadásban, melyet az ellenzék bocsájtott világgá, hogy mutassa, „mire képes a vallási elfogultság.”

Majd megindulnak az előkészületek a kongresszusra. Egy székesfehérvári, „igazhívó” csoport adja ki az első füzetet

az ott tervezett jelentéktelennek látszó „reformok” ellen; szervezkedik a Hitör Egylet, a „Sajmré Hadosz”, vagy „Glaubenswächter”, amint háromnyelvű alapszabályaiban olvasható. Egy ma méltatlanul elfelejtett körösladányi egyszerű férfiú: Krausz Zsigmond, lelke és mozgatója a mozgalomnak, anélkül, hogy az egyet vezetőségében azután helyet vállalna. Új nevek merülnek fel, egy Dr. Farkas Albert, aki Hitörök hivatalos lapját, a „Magyar Zsidót” szerkeszti. A kongresszusi választást, 1868. november 18-át követő számban „küzdelmünk tetőpontján”, ilyen merész című vezércikk olvasható az első lapon: „El kell törölni a vallásiügyi miniszteriumot, mint a haladás akadályát!” Pár nappal rá, ugyanezen napon, egymás tőszomszédságában két rabbigyűlésnek körirata jelenik meg; az egyiket Hirsch Márk, Brill S. L. és dr. Kohn adják ki Óbudán, a másikat Hildesheimer és Kutna írják alá Budán, a Császárfürdőben, ahol az orthodoxok tanyája volt. (A kongresszus orth. tagjai közül vagy huszan később a Nádor-utcai, megszűnt Tigris-szállóban laktak, miéртis szívesen aposztrofálták őket tigriseknek.)

Az V. vitrinben látjuk aztán az egyes jelöltek program- illetve beszámoló beszédeit, hisz formában teljesen az országgyűlési képviselő választásokat utánózták. Megkap bennünket ezen nyomtatványok lelkes zsidó meggyőződése, tüzes hazafias érzése, ha nagy részüik németnyelvű is. Csak mutatóban említjük Pappenheim Kálmán beszédét Pozsonyban, König Károlyét Győrött, Grün Salamonét Zsolnán, avagy Hildesheimer és 35 társának terjedelmes Rechenschaftsberichtjét, mely legkompetensebb összefoglalása az orthodox álláspontnak. Azok között, „kik nem jutottak be” — mint Grünwald Fülöp kollégám, óriási szorgalommal és tudásával külön csoportosította őket, — ott találjuk Kecskeméti Herzet, ki visszalépett, M. Taubert Bátorkesziből, Michael Deutscht Högyészről, vagy L. Adlert Topolyáról, aki héber nyelven érintkezik választóival. Még szenvedélyesebbek a kedélyek a következő vitrinben, ahol a kongresszusi „Vitrinrodalom” broszúrai hevernek most szép békés egyetértésben egymás mellett. Akkoriban biz nagy volt a háborúság közöttük, éles szavak röpködtek ide-oda. A Tóra egyedül hivatott bajnokainak érezte, tudta magát az egyik párt, kinek legbecesebb értékeit kellett megvédeni a reformerek „gonosz fondorlatai”

ellen. Heves, harcias a hang, melyben a hithűek a Rabbinerseminar ellen kikelnek, de nem kímélik sajátjaik gyengéit sem, ha ilyeneket találhatnak. „Scheker bleibt Scheker” olvassák rá az ősz kobersdorfi rabbira: R. Avrohom Zwebnerre, aki egy pillanatig behódolt a békepártnak, vagy egy másik broszura, mely az orthodox vezérférjait, rabbikat inti: „ne adják át és el magukat egészen a chaszidikus irányzatnak.” Nehéz volna ezeket a mindig komoly alaphangú iratokat, melyek közt a „Kiezür Süelchon Örlich” szerzőjétől R. Slojme Ganzfriedtől is akad egy, felsorolni vagy méltatni. Azokat olvasni, tanulmányozni kellene, amiért is gondoskodás fog történni arról, hogy ez a történelmi anyag, mely tán sohasem lesz többé együtt ilyen gazdagságban, a kiállítás bezárása előtt katalógusszerűen és jelölhelye szerint, feljegyeztessék és lehetőleg — későbbi kutatók számára — leközöltessék.

Fordulópontjához ért a hithűek harca, amikor a Kongresszusi Naplónak fellapozott hasábjain azon 88 íérfiúnak a nevét olvassuk, akik tiltakozásuk jeléül 1869. február 5-én otthagyták a tanácskozásokat.

Következnek az utócsatározások; a külföldi neves rabbik Gutachten-jei ellen az ellenszavakvélemények, az ellenmemorandumok a miniszterhez és alig, hogy Eötvös, ki váltig az egységes zsidóság eszméjének volt a híve, lehunytja a szemét.

1871. okt. 22-én örömjúgongó sürgöny jelzi a „Das traditionelle Judentum” című lapban, hogy a kormány jóváhagyta az orthodoxok külön szervezetét

melynek szövegét a következők szám közli is. Ha még megemlítjük, hogy a kiállítási terem falain köröskörül kiaggatott kongresszus tagok képei között nem egy orthodox vezéregyéniség is akad, R. Koppel Reich, Frankl Löbl (Frankl Adolf elnök nagyapja) Dr. Hildesheimer, R. Mayer Perls, avagy a herendi gyár megalapítója Fischer Mór, meg hogy a másik falon viszont az egykorú élclapok karikatúrái vonják magukra a figyelmet, melyek persze az orthodoxokat sem kímélik — akkor azt hiszem, eleget tettem a szerkesztőség felhívásának és vázlatosan ismerttettem azt az anyagot, melyet az orth. nagyközönségnek közvetlen szemlelétből lett volna érdemes megismerni.

Sussmann rabbi (Bpest): „Izráel és Tóra — egy!”

— Az Ador 7-i drósóból —

„Ani omarti, bidmi jomáj élécho b'saaré s'ajl... — már-már azt hittem, hogy legszebb éveimben távoznom kell az élők sorából, megfosztattam éveimtől, nem látom többé I'tent az Élet országában, nem látok többé embert a mulandók lakói közül. De Te megóvtad lelkeket a pusztulástól, mert nem az elmulás dicsőít Téged, az élő, az élő az a dicsőit, mint én a mai napon. (Jesáj 38.)

Fenti szavakat Chizkijohü király írta, amidőn bensőséges fohásza által halálos betegségéből felépült, s a Mindenható azt üzenté neki Jesájó próféta által, hogy életét 15 évvel meghosszabbította.

Két fenséges gondolat hat át bennünket, midőn ezen a napon, Majse Rabénü emléknapjával kapcsolatosan az elmulás fölött elmélkedünk. Két gondolat, mely az élet küzdelmében erőt, türelmet, kitartást és bizodalmat önt a zsidó szívekbe: a *túlvilági életben és a feltámadásban való hitünk*. Reggel, midőn felébredünk, az első ima mely a zsidó ajkát elhagyja: az *Elajakaj n'somó*, és midőn imáinkat befejezzük, az utolsó ima, amit elmondunk, *ani maamin... s'tihje l'chijas hamészim*, szintén ezt a két, hitbeli alaptételt fejezi ki.

Egész vallásos életünk tartalma arra irányul, hogy azon idő alatt, melyet nekünk a Mindenható a földi tartózkodásra kimért, Tóra és Micsvók által kérdemellük a túlvilági életet és a feltámadást.

Chizkijohü nem a muló életet és nem a korai halált panaszkolta. Nem az fájt volna neki, hogy az életet az elmulástól elvezeték miatt hagyta volna itt, életének időelőtti elmulása csak azért bántotta volna meg szívét, mert félt, hogy az eddig leélt éveiben nem sikerült magát annyira tökéletesítenie és az *avajdász Hasém*-ben oly fokra jutni mely számára a túlvilági életet és a feltámadást biztosította volna. S ezért kesergett, ha „nem láthatja többé I'tent az Élet országában” (*a túlvilágon*) és ha „nem lát többé embert a mulandók lakói közül” (*a feltámadásban*).

És csodálatos! Bölcsseink a feltámadási tantételt ama szentírási versből merítik, amidőn a Mindenható, így szól Majse Rabénühöz: *Hinchó saichév im avajszechó v'kom* — ime lenyugszol őseidhez és — feltámadsz!” Ennek magyarázata igen egyszerű. Ha

az élet folyásán elgondolkozunk, kénytelenek vagyunk azon beismerésre jutni, hogy ez az élet csak egy muló látszat, mely sokkal hamarabb tűnik el, semhogy hihessünk abban, hogy az Örökkévaló a jutalmat már ebben a világban juttassa részünkre. Legpregnansabban dokumentálja ezt nagy Tanítónk, Majse élet-sorsa, kinek összes vágyai összefűsöltek abban az egyetlen, szerény kívánságban: „*Ebró nó... — engedj átkelni, hogy láthassam a szent Földet!*” és eme egyetlen kívánságát megtagadta tőle az Örökkévaló. Hol a jutalom — kérdeznék — hol az érdem? ha a földi életben ezen I'teni ember ilyen egyetlen, szerény kívánsága is megtagadtatik! De, ha a túlvilági életben és a feltámadásban való hitünk erősen él lelkünkben, akkor éppen Majse példája erősít meg bennünket eme szent hitünkben. Ezért a bölcsék arra a kérdésre, hogy a Szentírásból honnan tudjuk bizonyítani, a feltámadásban és a túlvilági életben való hitünket, mind egyhangúlag eme szakaszra utaltak: „*hinchó saichév im avajszechó v'kom...*”

Ezek után szónok, az év folyamán elhunyt nagyjainkat méltatta. Különösen kiemelte, az általa is személyesen ismert, nemrég elhunyt R. Smüel Engel radomysli gaont. Szinte hihetetlen, hogy ilyen törekeny, örökké beteges, a halálhoz mindig közelálló ember a tudásnak oly óriási tárházává válhatott. R. Smüel Engelre ráillik, ami *Smüelről*, a prófétáról írva van: „És az I'teni mécses (a lélek) mindig kialvóban volt.” „Betegkedett és állandóan a halált érezte közel.” „És Smüel az Örökkévaló szentélyében feküdt”. Ezen betegagy is, ahol R. Smüel Engel feküdt, az Örökkévaló szentélye volt, ahová, mint I'ten házához zárandokolt egész Izráel, „mert ott a Tóra ládája pihent.”

„Földalatti csatorna vezet Majse Rabénü sírjától Avrohom ősatyánk sírjához.” (Midras)

A Szentföldhöz való nagy szeretetem és ragaszkodásom ellenére is kénytelen vagyok egy Erecz Jisrórlban tapasztalható anomáliára rámutatni. Hála a Mindenhatónak, a Szentföldön egy soha nem remélt gazdasági fellendülés tapasztalható, ezzel kapcsolatban azonban, azt mondhatom: tragikus módon, vallási tekintetben óriási visszaesést kell konstatálni. Napról-napra érkeznek jelentések, melyek arról szólnak, hogy a saboszt, a kasrúsz törvényeit és szent hitünk egyéb előírásait nyilvánosan megszegik. „*Boü bah poricim v'chill'ühó!*” Most mutatkozik csak a maga teljes tragikus kifejlődésében ama hamis ideológia hatása, mely a zsidó népi gondolatot a Tóra gondolatától ketté választja. Ha ugyan Avrohom ősatyánk a zsidó népi gondolatot képviseli, úgy Majse Rabénü a Tóra gondolatának a megtestesítője. A fentidézett midras szerint Majse és Avrohom sírjai összeköttesben állanak egymással, ami azt jelképezi, hogy mindkettőjük eszméi egymástól elválaszthatatlanok. Tehát: a népi gondolat a Tóráétól elválaszthatatlan. Az, aki Majset (a Tóráét) el akarja temetni, az egyben Avrohom ősatyánkat (a népet) is eltemeti *cholílo*, mert

nép és Tóra egymástól elválaszthatatlan.

Imádkozunk I'tenhez azért, hogy ezen szomorú állapotok megszűnjenek, hiszen a szent zsoltáros szerint „*ki miczijajn téczéh Szajró — Cionból indul ki a Tóra*”, és hadd teljesedjék be rajtunk a Megálló szava: „*Lajhüdim hojszó ajró — a zsidóknak létszen világosság*”, mely „világosság” alatt bölcsseink: *ajró zü Tajró*, a Tóra diadalát értik!

פסח של Husvétí árut az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
gyakorolja.

A husvétí áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejű biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvétí áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvétí árut tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postafiók 5.

Telefon: 68-8-45.

Chószid-világ Kállóban...

Nem üres szólam az, hogy a hit, az ima új világot tud teremteni, egy szebbet, egy jobbat, egy vigasztalóbbat, mint az, amelyben élünk. És mély igazság az is, amit a Midras mond a következő szentírási verssel kapcsolatban: „Bajré nív sz'foszójim... — az Örökkévaló teremti az ajkak gyümölcsét, béke közeledik és távolnak és én gyógyulást adok”. Ez a vers a Midras szerint azt jelenti: akinek imája gyümölcsöt hoz, az meghallgatásra talál; de milyen ima az, amely gyümölcsöt hoz? Az, amely a szív mélyébe a lélek belső talajába ereszti gyökereit, mert egy ilyen ima békét, megbékülést és gyógyulást hoz...

Ennek átérzésére alkalmunk volt meggyőződni a múlt héten Nagyálló- és Nyíregyháza között. Ador 7-én van a kállói cadik Jahrzeitja. Évtizedek óta ezen a napon megindul a zarándoklás a sírjára. Messziről távolról, belsőldről- külföldről, mintha népvándorlás kezdődne. Jönnek a szomszédokból, jönnek a Dunántúlról, Erdélyből és Szlovákiából. Megjelentek a szaplanczai, az újfehértói, a hodászi, kassanyi és keresztúri Rebekék. Mindegyiknek van híve, aki tiszteleg előtte, miután a kállói cadik sírjánál ájtatoskodott. Fietveszélyes a tolongás az ajhél-ben. De leírhatatlan áhítat uralkodik. A zokogó imák betöltik az egész helyet. Napjaink szomorúsága, a lelkek tépázottsága zokog fel az ájtatoskodók hangos imájában, vagy csendes könnyezés lesz az önmagába való elmélyedés...

Kedden a déli órákban egyszerre tiszteletteljesen utat nyitnak. Megjelenik Spira Lázár, munkácsi főrabbi, aki hétfőn indult el hazulról és — a 2 óras kállói megszaktástól eltekintve — szerda hajnalig Nyíregyházán, Grünberger Sámuel híve lakásán szállt meg. Spira főrabbi ezúttal a vejevel jött, akit a hívek becézve úgy neveznek: Reb Bórechl. Sokan

látogatják a Rebbet és amikor ráérő időközökben beszélt az 5 év előtt elhunyt szent aggastyánról, a 120 év körüli Alfandari jeruzsálemi chachamról, vele való csodálatos találkozásáról a Szentföldön, misztikus beszélgetéseiről, csodálatos haláláról, — akkor minden szavát az ájtatos hallgatóság magába szívja és szemmel láthatólag átjárja lelkületét...

Az Ador 7-i állandó zarándoklás fakasztotta élmény bizonyítja, hogy itt az ima hatalmas hatása élteti széles rétegek lelkét, kifejllesztette bennük az egy cél felé törekvő és a világ bajait elfelejtető gondolatrányt. A k'vónó-t, fölébresztette a lángoló lelkesedést, a hiszlaháviszt, amely I'ten közelsége érzetének hatalmas fényforrásával táplálkozik és ez a valódi ereje a chószid-irányzatnak. G.

A „Zsidó Újság” dicsérése Nagyváradon

Nagyváradon megjelent egy „Zsidó Hírlap” című lap első száma, amelyben bejelenti, hogy előbb hetenként, majd naponként akar megjelenni. Az első számot köszönettel és szeretettel üdvözljük. Ez első pillanatra érthetetlen lesz az olvasó előtt, hisz egy új lap hírével a görög mondással kell fogadni: „Baglyot akarsz vinni Athénbe”, vagy, amint a Midras mondja, „Szalmát viszel a szalmával telt Afrikába?” Hisz a békebeli Magyarországon volt egy hetilap, most pedig több mint tíz szolgálja ki a magyar olvasó zsidó közönséget; a régi lapok is kiüszködnek anyagilag, s most megjelenik egy új! De mégis köszöntenünk kell. Különösen a bevezetését, a programadását. Ott a következőket olvassuk:

A „Zsidó Újság” megjelenésére, mint önvédelmi fegyverre is szüksege van a

NE HIGYJE,

hogy sorsjegy nélkül is gazdag lehet! Vegyen még ma egy szerencsés

Hönig-sorsjegyet

egész, fél, negyed, nyolcad
P 24 — P 12 — P 6 — P 3 —

HÖNIG osztálysorsjegy elárúító
Budapest, Király-u. 7. Tel.: 301-97

zsidóságnak. Ma mikor minden elképzelhető oldalról a támadások pergőtüze indul a zsidóság ellen, amikor Hitler, Meskó, Cuza, Codreanu és Valda a világot a zsidóság tönkremenőreállításával akarják megváltani, szükség van egy sajtóorgánura, amely bátran visszaverje ezeket a támadásokat.

Majd ezt mondja nagyváradi lapársunk rólunk:

A megváltozott gazdasági és politikai helyzet új utak elé állította a zsidóságot ezek az utak még ismeretlen veszélyeket rejtenek magukban. A „Zsidó Újság” arra vállalkozik, hogy ezeken az ismeretlen utakon minden zökkenés és megrázkódtatás nélkül vezesse keresztül a zsidóságot. S milyen igaz, amit a „Zsidó Újság”-gal kapcsolatban mond:

A legnemesebb gondolat is a sárba kerül, ha a közöny fekszik rá, meg vagyunk győződve, hogy nem lesz ebben a városban zsidóház, amelyeknek az asztaláról hiányozni fog a „Zsidó Újság”.

Amit a konkurrencia itt mond a „Zsidó Újság”-ról szerény önérettel, igazságnak kell elismerni, de meg kell állapítanunk, hogy ezt a szép elismerést, annak köszönhetjük, hogy a beköszöntőnek írója elfelejtette, hogy „Zsidó Hírlap” megjelenését akarja bevezetni és elnézésből (vagy a nyomda tévedéséből) — minket dicsőített. Az olvasói is elnézők lesznek vele szemben, mert remélhetőleg tudják, hogy a „Zsidó Újság” igyekszik kiérdemelni a tévedésből nyilvánított elismerést. Hiszen bölcseink kijelentése szerint néha a kicsúsztott szó is próféciaszámba megy. Lapársunk purimi ajándékát ezek után tisztelettel köszönjük.

Kundmachung

Wirkungsvolle **דרישור** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene רה דריק** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigen Preisen, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. Betrag auch aus dem Auslande: mittel Postanweisung.

Pschetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79

Mordecháj és Hómon

— A Midras nyomán —

A gonosz Hómon a 18-ik utóda volt az első antiszemitanak, Amoleknak. Sikertelt neki a jeruzsálemi szentély és a zsidó királyok kincseit elkaparintani és azért nagyon gazdag lett. Így magyarázható az, hogy Achasvérajs király-megtette őt a legmagasabb tisztviselőjének. A *Megilló*ból tudjuk, hogy amikor a király kiadta a rendeletet, hogy az összes hivatalnokok boruljanak le Hómon előtt, mindenki engedelmességet, de Mordecháj nem akart leborulni előtte, aminek az oka az, hogy Hómon egy bálványképet himeztetett ruhájának mellő részén és ezért nem akart térden hajtani, bármennyire fenyegették.

Hómon és Mordecháj között már régebből eredő gyűlölet volt. Amikor arról volt szó, hogy Achasvéros elődje, Cirus idejében a zsidók felépítsék a szentélyt, denunciálták őket, hogy fel akarnak lázadni és akkor a királyi udvarban úgy döntöttek, hogy a zsidók részéről is, meg a zsidógyűlölködő oldaláról is, küldjenek ki egy megbízottat a helyzet megvizsgálására. A zsidók közül Mordecháj, a zsidó-gyűlölködő részéről Hómon lett kiszemelve. Az út egy sivatagon keresztül vezetett. Mordecháj a magával vitt élelmiszert, gondosan felszítva fogyasztotta, mert úgy gondolta, hogy a nagy pusztai úton esetleg eltévedhet és nem tud majd eleséget szerezni. Hómon nem gondolt erre, hanem derűre-borura lakmározott. Elesége csakhamar elfogyott, és azután arra kérte rimázkodva Mordechajt, hogy ne hagyja éhenhalni.

Mordecháj adott Hómonnak ételt olyan feltétellel, ha rabszolgául adja neki el magát és ezt írásban is lerögzíti.

De mivel papírjuk nem volt, ráírták Mordecháj szandáljára a szerződést:

„Én Hómon, eladtam magamat Mordechájnak és így az ő rabszolgája vagyok.”

Valahányszor Hómon később mint miniszter elment előtte, Mordecháj mindig kinyújtotta a lábát és mutatta a szandálját, amelyre rá volt írva a szerződés. Ez bősztette fel és azért határozta el az egész zsidóság elpusztítását. Családi tanácsot hívott össze ebben az ügyben. A tanácskozáson 208 (kettőszáznyolc) fia és 365 jóembere vett részt, a szóvivő pedig neje: Zeres volt. Ez hangoztatta, hogy Mordecháj részére külön kivégzési nemet kell felhasználni, olyat, amelynél még nem

történt csoda a zsidókkal. És elkezdte számíthatni: Majse a „kardtól” szabadult meg. Dóvid parittyakövel győzedelmeskedett Góliáton. A „víz” alkalatlan halálnem Mordechájnak, mert a zsidók az egyiptomiakat a tengeren győzték le. A pusztára számúzni? ez sem jó, mert a zsidók épen kerültek ki belőle. A börtön? abból meg József szabadult meg. A tűz? Chananjöh, Misoól és Azarjónak semmi baja nem lett az izzó kemencében. Az oroszlanbarlangból Dóniél szabadult ki. A megvakítás sem alkalmas Mordechájnak, mert Sámson vakon győzte le a filiszteusokat. Hanem az akasztás célravezető lesz, mondották, ettől még nem szabadult meg csodás módon egy zsidó sem.

A tanács tehát azt határozta, hogy akasztásra kérnek engedélyt a királytól és Hómon ezt olyan biztos halálnemnek tartotta, hogy már az akasztófát is előre elkészítette. Nemsokára rá kiderült, hogy valóban biztos halálnem volt, — de Hómon részére. Schreiber Sámuel

Bölcsek mondásai

Mielőtt Rabbi Jiczchok Horovitz, ham-burgi főrabbinak lett megválasztva, Bródy városában működött. Nagy ellensége volt Baal Sém-nek és minden rosszat beszélt róla, ha alkalom adódott rá. Amikor ham-burgi megválasztásának híre elterjedt, azt mondta Baal Sém a tanítványainak:

— Menjetek a szent Rabbi Jiczchok-hoz és mondjátok ott rólam minden rosszat.

A hívek csodálkozva néztek rá, de a mester azt felelte:

A PALESTINE SHIPPING CO. LTD. HAIFA

rendszeres hajójáratot tart fenn
TRIEST-HAIFA
között. Teljesen modern egységes I. oszt.

TEL AVIV

nevű 10.000 tonnás, minden legmodernebb kényelemmel, társashelyiségekkel, séta- és sportfedezetekkel felszerelt gőzösel. Legelsőrendű, kívánságra szigoruan rituális élelmezés. Kedvezményes társasutazások

Felvilágosítással és részletes prospektussal szolgál:

a magyarországi vezérigénység
V., Vigadó-utca 5. lélemelet,
Telefon: 81-6-96, 84-2-96.

— Igenis tegyék ezt meg, nagy mérvű lesz, ha ez a kiváló ember megelégedését elnyeritek és örömet szereztek neki...

Történt, hogy Rabbi Dov Ber-hez, a nagy maggidhoz, eljött egy gazdag híve, hogy megáldassa magát.

— Milyen a háztartásod, milyen éleleket eszel rendszeren? kérdezte a maggid.

— Háztartásom, felelte a chószid, egészen szerény, hétköznapi nem eszem mást, mint száraz kenyeret megszóva.

— Miért nem engedsz meg magadnak naponként húst és bort, úgy ahogy es egy gazdag emberhez illő, szót a maggid.

A beszéd további folyamán is szigorúan beszélt vele, felszólította, hogy jól táplálkozzék, és addig beszélt a lelkére, amíg magára vállalta, hogy naponta húst eszik és bort iszik hozzá. Amikor a hívő elment, kérdezték a tanítványok:

— Miért fontos az, hogy ez az ember, túl lakmározék, húst egyék s hozzá bort vegyen?

— Nagyon fontos! Ha ez az ember jól él és naponként húst eszik, bort iszik, akkor majd megtudja érteni azt, hogy a szegény embernek legalább száraz kenyér jár sóval, ha ellenben ő maga lemond az életnek élvezéséről és egész szükösen él, akkor azt hiszi, hogy a szegény elégedék meg azzal, ha esetleg köveket eszik.

Rabbi Michl Zloczow egyszer Majse rabbinnek ama szavát: „Én állottam I'ten között és közöttetek”, a következőképen magyarázta: Igenis „Én” állok I'ten és az Embér között, az Én, az önzés, választja el I'tent az embertől, a sechino I'ten dicsősége csak azon nyugszik, akinél nem játszik szerepet a saját „Én”-je, aki önmagát semminek sem tartja. Ezt a szót „Én”-t csak I'tennek szabad mondani.

A híres Rabbi Jáka Jajszej Polle nojának volt, egy ellensége, aki folyton azon jörte a fejét, miképen tudna ártani neki. Egyisben beárulta őt és hamis vádat koholt ellene, úgy hogy R. Jáka Jajszej ki volt téve a veszélynek, hogy börtönbe kerül. Erre tanítványai azt kívánták tőle, hogy mondja ki a nagy átkot, a chéremet erre az emberre, mert ha a saját becületét és tisztelét nem is bánja, I'tennek és a Tórának tisztelétéért tenni kell valamit! A cadik a sajjort már a kezébe is vette, és kiakarta hirdetni a chéremet, de aztán gondolt egyet és hangosan így szót önmagához: „Monád csak Jáka Jajszej, te valóban csak I'tennek és Tórának a kedvéért teszed ezt, gondolkodjál csak, talán inkább a téged ért sértés miatt: Így szót és letette a sajjort és hallgatott. Meg volt benne az erő, hogy legyőzze teljesen az Én-jét.

Interju — az égben...

A múlt pénteken a samesz megfedekezve magáról, egy jól fűtött meleg mikvét készített és mi úgy gondoltuk, ha már ugyanis nyakig vagyunk a vízben, legalább kellemesen érezzük magunkat. Egy meleg mikve pompás alkalom a kölcsölnésre már azért is, mert a mikve vize, a hitközség nem tisztá ügyeit is tisztára mossa... Különösen most, Pürim előtt, egy fontos kérdés merült fel: *ki lesz ez idén a „pürim-róv”?*

— Milyen kár — moncá reb Sije — hogy *Reb Léb Rakrá*, nincs már az élők sorában, ő könnyen megoldotta volna a kérdést.

És ebben igaza volt, mert *Reb Léb Rakrá*, hosszú évek során töltötte be a „pürim-róv” szerepét. Szellemes szójátékaival és pompás ötleteivel, kellemesen szórakoztatta a társaságot. Roppant érdekes ember volt minden tucását egyetlen könyvből, a peszachi gódeből merítette. „A gódeban minden benne van” szokta mondani és minden kérdésre onnan adta meg a feleletet. Eleinte a Tóra szavaiból produkálta szójátékait, ezzel azonban pórül járt és a gódehoz menekült. Öreg napjaira, többnyire a templomban tartózkodott, hol a kályha mellé telepedve, cűrígálta a sameszt és nógatva biztatta: „Rakj rá a tűzre” és a samesz, aki szintén szerette a meleget, engedelmesen rakosgatta a rengeteg sok fát a tűzre, amíg aztán már az előjáróság is megsokalta és egy közgyűlésen az elnök panaszt emelt e miatt *Reb Léb* ellen. *Reb Léb* méltatlankova bár, de szellemesen replikázva mondá:

— Az elnök úr panasa már nem újság, az a Tórában is benne van: „Vechol jéczer machsevajsz liboj rak rá kol hajojm... — az ember gondolata, rak rá egész nap...” Harsogó kacagás követte ezt a szellemes szójátékot, amin az egész hitközség heteken át mulatott, *Reb Léb* ellenben megjárta, mert a „Rakrá” elnevezés rajta maradt és azóta, mindenki *Reb Léb Rakrá*nak szólította.

A mikve-kölcsölnés, illetve *Reb Léb Rakrá* emlékének felidézése nem maradt rám hatás nélkül. Este, vacsora után pihenőre térve, érdekes álmot láttam. Álmomban az égben jártam, ahol találkoztam *Reb Léb Rakrá*val, aki egy asztalnál ült és előtte egy nyitott góde fe-

küdt, melyből tanácsait osztogatta, *Reb Léb* aztán interjut készült achni a magyar nyelvű zsidó sajtónak.

— Kérem a sajtó képviselőit, monddta, adják be kérdéseiket írásban, mert beszélni, illetve kérdezni csak a földön szoktak, amint írva van: „Sztam maksin am hoórecz — a föld népe mindig kérdez”, itt azonban hallgatni kell, amint írva van: Sim’ú somájim — hallgassatok egkek!

Igy szól *Reb Léb* és minthogy hölgyek nem voltak ott, tehát a zsurnaliszták *hallgatólagoosan* tudomásul vették és a következő kérdésekre kérték írásban interjut:

— *Miért viszálykodnak a hitközségekben?*

— A veszekedések a szegénység tünete. A dalesz veszekszik... A „lechেম” szó értelme ugyanis kenyér, de „lechেম” háborút, veszekedést is jelent, amint írva van: *Hó lachmó anjő...* ez a szegénység veszekedése, amiért őseink is veszekedtek *Micrájimbán*, akinek kedve van veszekedni, az jöjjön ide, mert csak most veszekedjünk itt a gölűszban, a jövőben majd *Erecz Jiszroelban* fogunk veszekedni. És itt következik a fiú kérdése: „Má nistano halajlo haze sel peszach? A „peszach” szó veszekedést jelent, mert *pe=szak, zach=sok*, vagyis: *pe=szak*, ha az embernek sokat jár a szája, sok beszédnek sok az alja, ebből aztán származik: *maczo*, ami veszekedést is jelent, melynek vége a: *morajr=keserűség*. És miért éppen „halajlo”? Mert írva van: *Hapeszach énoj neechol elo balajlo* — a veszekedés természete az éjjeli sötétség. „veénaj neechol elő *limnűjov* — nem veszekednek, csak a *hitközségben*”, „veénaj neechol elő ad *chaczojss* — és nem veszekedhetnek, csak *délig*, mert délután még a parasztnák is meg jön az esze... *veénaj neechol elő czóli* — a vége aztán, hogy csunyán *ráfizetnek*...”

— *Hol található a veszekedő hitközségek kimutatása a Tórában?*

— Ezek a 10 csapásnál vannak jelezve, amint írva van: 1. *Dam-Dunaszardahely*, 2. *Cefardéa-Carei* (Króle), 3. *Kinim-Kosice*, 4. *Urajv-Ungvár*, 5. *Dever* (pestis), illetve *Pest-is* majd sorra kerül, csak tűzzék napirendre a rabbiválasztást..., 6. *S’chin-Seviljus* (Szöl-

lőse), 7. *Bórod-Beregszász*, 8. *Arbe-Ore-dea* (Nagyvárad), 9. *Chajsech-Chust*, 10. *Makajsz bechajrajsz=Munkács*, mert *Munkács* volt a veszekedések elsőszülöttje és ezért lett elsőnek megverve a héber gimnáziummal, mely megöli az elsőszülött fiúkat...

— *Miért veszekedtek a zsidók Micrájimbán?*

— Mert ott is voltak rabbik, cionisták, *mizrachsták*, *agucsták*, amint írva van: „*Ráv kemo seneemar* — rabbi, miként mondván, „*Rávkecemach haszode* — annyi rabbi, mint fűszál a mezőn...” És voltak ott többféle pártok, amint írva van: *Vajhi som óczüm-meaj*.” Az „óczüm” szó betűi: *Orthodoxen*, *Zionisten* *und Misrachisten*. „És ott is vallástalanok voltak a cionisták, amint írva van: „*Vajhi som legój, melamed sehojű Jiszroel m’czűjónim som* — és voltak ott gójok, ezalatt értjük, a zsidók között levő cionistákat...”

— *Miért nem veszekednek az égben?*

— Mert az égben nincsenek rabbik csak a földön, amint írva van: „*Vajhi róv boórec* — rabbi csak a földön van.”

— *Dehát akkor miért nincs tekintélye a rabbinak a földön, hiszen írva van: Vajhi róv koved boórec...* — a rabbinak tekintélye volt a földön?”

— Éppen azért, mert írva van: „*Vajhi és volt*” és a *voltra* nem ad a zsidó!

— *Van-e az Égben a nőknek választójoga?*

— Az Égben nincsenek nők, amint írva van: „*Má lijelud isó bénénű?* — mi dolga van itt egy asszonyszülöttnek?” És azért is, mert az Égben esend van hallgatni kell...”

— *Igaz-e, hogy Ön Reb Léb agudista?*

— Oh igen, mert *aggódom* a zsidó jövőért, mert elhagyták a Tórá és dolgoznak a mezőn..., holott írva van: „*Venőszati észov beszočho* — és Észov fog dolgozni a mezőn...”

Ezzel véget ért az interjú, de egy merészebb fiatal újságíró megkockáztatott még egy kérdést:

— *Mit szól Reb Léb a zsidó sajtóhoz?*

— Nahát — felel *Reb Léb* — ha a „*Zsidó Ujság*” megírja a „*Hoemeszt*”, ahogy azt egy „*Zsidónak*” megírni kell, akkor a „*Zsidó Jövő*” is megelégedéssel kell, hogy legyen...

„Éljen! Éljen! *Reb Léb*...”, kiáltották minden oldalról és olyan nagy láрма támadt, hogy felébredtem és az égi látomásnak vége volt... *Guttman József*

Korein Dezső: Felfordult világ

A Teremtés Ura a világ alapításakor nagyszerűen megállapította a természet törvényeit. Azóta is pompásan működik minden az Alkotó rendeletei alapján. „*Sz’mechim beczeszom v’szószim b’vaj’om*”. Örvendenek, midőn pályájukra lépnek és vígadóznak midőn hazatérnek, — mondjuk a csillagrendszerről szombati imánkban. És lelkesedéssel kiált fel a költőkirály, „óh, mily számosak a Te műveid Örökkévaló, megannyit bölcseséggel alkotád, telve van a föld teremtményeiddel.” Kivételt és pedig szomorú kivételt csak a „teremtés koronája”, az ember képez. Ahelyett, hogy a Szentírás parancsai szerint rendezné be lelki, erkölcsi és testi életét, ahelyett, hogy emberszeretben, békében és az Írás törvényei szerint élné le bizonytalan és rövid földi életét, egy ördögi káotizmusban, állandó izgalomban, béke helyett viszálykodásban éli ki magát, megcsúfolva emberi jellegét.

Micsoda összevisszaságban él a mai nemzedék! Ez nem is csoda. Mert a világháború szörnyű kataklizmája teljesen felfordította a jogrendet, úgy a magánéletben, mint az államiban. Most azután itt áll a világ egy rémséges pusztulás után megborított idegekkel, teljes jogi és személyi bizonytalanságban.

Mindenki kapkod, mert senki sem tudja, mit hoz a holnap.

A békeszerződészek utóregéseinek vonaglásai bizonytalanabbá teszik, úgy a győző, mint a legyőzött nemzetek állapotát. Állandó nemzetközi konferenciák, diplomáciai próbálkozások, a túlzott nacionalizmus féltelenségei és kirobbanásai valóságos páni félelmet idéznek elő a népek között nemzetiségre való tekintet nélkül. Nap-nap után újabb jelszavak és irányzatok bukkannak fel, amelyek egymással versenyezve igekeznek keseríteni, pusztítani a sokat szenvedő emberiséget és azt már nemcsak kultúrájában és jogállásában, hanem a legszemélyesebb létében is kikezdi, megtámadják és lehetetlenné teszik. Bomlott agyak, beteg idegrendszerek kártékony munkája ez, amelynek hatása rettenetes és teljesen kiszámíthatatlan. Hová fog ez vezetni? *Milyen következményekkel járhat mindez, ha az üldözés paroxizmusa nem fog alábbhagyni, ha a felfordult világ hamis prófétái nem tűnnek el mihamarabb a fórumról?*

Sajnos, a mi nemzedékünk egy izgalmas, drámai korban él, amelyben óriási erők feszülnek egymás ellen és a régi békeállapotok bordái recsegnek-roppognak. Ma a *bellum omnium contra omnes*

szerencsétlen idejét éljük. Harc minden életrend, minden nyugalom ellen. *En sólajm!* Nincs béke, mert az emberből kitört a bestia és nem akar békében élni.

A teremtés koronája nem éli a világeremtény évezredes rendjét és nyugalomát, hanem féktelenkedik és békétlenkedik.

Hova fog ez vezetni? Mikor eszmél rá a világ, hogy az embernek is előírta a Teremtő életrendjét, a megértést, a jó-ságot, a szeretetet, *last but not least*, az Istenfélelmet s vallásos lelki életet. Úgy látszik, bölcseségek jóslata előtt állunk, *ikvó dmsichó*, a megváltás előjeleit éljük. Szerintük a messianizmus bekövetkezése előtt a széthúzás, gyűlölködés, inség és kapcsolatos bajok zúdulnak az emberiségre. Hát ez, sajnos, százszázalékgig már itt van. Mindezen általános *tohu-ebóhun* kívül a felfordulás vadul száguldó kerekeit még az antiszemizmus olajával is kenetik, hogy a gyűlölet sántáni szelleme még fokozottabb mértékben tombolhassa ki magát. *Quo usque tandem?* kérdehetjük a régi rómaiak szerint. *Hova fog ez vezetni?*

Mi zsidók pedig ma kétszeres gölűszban élünk. A megborított világban egészen ismeretlen, tehetségtelen demagógok rántották magukhoz a régi rómaiak szerint. *Hova fog ez vezetni?* Mi zsidók pedig ma kétszeres gölűszban élünk. A megborított világban egészen ismeretlen, tehetségtelen demagógok rántották magukhoz a régi rómaiak szerint. *Hova fog ez vezetni?*

ADÁR HÓ ÖRÖMEIHEZ TARTOZIK.

A ROSER CERES-SSEL elkészített omlós purimi kalács, kinldi és sütemények!

KAPHATÓ: MINDEN FÜSZER ÉS CSEMÉGEÜZLETBEN!

GYÁRTJA: **Hutter és Lever Rt.** BUDAPEST-VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 6.

Orthodox kóser Penzió
a Svábhegy déli lejtőjén. Magaslati levegő. Kellemes pe-szachi pihenés. Idősebb urak és hölgyek kellemes otthont találnak eg: z éven át
Krausz Mór tulajdonos. Budapest, I, Torbágyi-út 110 Telefon: 65-2-75.

gos járványos elmebetegséggé fajult, amely, sajnos, veszedelmesen terjed ország-országokra. Ahol még nem tört ki teljesen, ott is már észlelhetők a kór előtűnetei. Meddig fog még ez a felfordult állapot tartani, ki annak megmondhatója?

Nekünk csak egy reménységünk van és ez a Mindenhatóba helyezett mélyeséges vallásosságú bizalmunk.

„*En lóni l’hisóén éle ál ovini stbasomájim.*” Mi csak az Örökkévalóba helyezett töhbetlen bizalomra támaszkodhatunk. Ő segítette eddig is kiválasztott népét évezredek szenvedésén és a gyűlölet tengerén keresztül. Ő fog most is a felfordult világban beennünket oltalmában részesíteni, addig is míg elkövetkezik a prófétai jóslat szerinti *gap’él cedek*, a mi megváltónk, akinek mielőbbi eljövételéért az egyetlen emberiség üdvére imádkozunk.

A szanzi főrabbi תוצרי

Szanz-ból írják: Mély gyászba borította hitközségünket, főrabbinak *R. Arje Léb Heberstamm* halála. A megdicsőült, a halhatatlan „*Divré Chájim*” szerzőjének fia volt, 85 éves kort ért el. Tízrekre menő tömeg kíséret utolsó útjára. Utódjául fiát *R. Zečv Mord’chájit* választották aki a hitk. vallási ügyeit már hosszabb idő óta vezeti. — הנצי"ה

Orth. kóser פוד שפ fűszerárak

Szilva boszniai, 90, 25, és 13 1/2 kg-os ládákban, burgonyaliszt, ecetsav, Boons Cacao.

AMSZEL SIMON, Budapest, Dob-utca 31. Telefon: 35-6-02.

Púrimi rigmusok

I.

Wajhi bime Ahasverosch hat exestiert
Er hat über 120 Lender registert
Auf einmohl hat er sich übertracht
Und hot a grojs Süde gemacht
Wie Sei hoben getrinken a sach Wein
Hot er gesogt, die Malke soll kimen nicht ongetühn arein
Sie hot ober nicht gewolt kimen
Hot Homon gesogt man soll Ihr dem Tajt bestimen
Sie ist nicht für a Malke wert
Sie soll gehn in der Erd
Un dos wohr far die Welt a peüle,
Un dos wohr far Jiden a grajse Jeschüe.

II.

Auf einmohl hot sich der Kenig über geklehrt
Das die Malke ligt nebich in der Erd
Hoben die Diner gesehn wie der Kenig thit sich krenken
Hoben sei gesogt sei willen ihm ein andere bringen
Senen alle scheine Meidloch fin ganzen Land zi émen gekimmen
Hot er sich Ester far a Malke genümen
Denn wie er hot Sie gesehn
Hot er gesehn Sie ist sehr schen
Sie wor schen gor a pelieh
In dos wor die zweite Jeschüe.

III.

Auf einmohl hot der Kenig grojs gemacht Homon
Hot er schojn gewolt ausreisen den jidischen Somen
Is er zum Kenig gelofn
Er ist gelegen ganz besoffen
In hat gebeten dem Kenig er soll ihm geben
Die Jiden seier Leben
Der Kenig is doch gewohn a Schojte
Is er gewohn gleich nojte
Wie Mordche der Zadik hot dos gehert
Hot er gesogt es wert sein mit G. hilf pükt verkehrt
In is zu Ester Hamalke arein
Mit a grojs Gewein
Hot Ester hamalko gesogt, Homon tit Jidn verhasten
Jidn sollen Fasten
Dos wet sei aros nehmen fin allen Marasten
Mordche is gelofen vor alle Schilen verbei
Mit a grojs Geschrei
Man will ins awek nehmen inser Blit
As etz willtz, es soll sein güit
Soll fasten jeder Jüd
Es sollen fasten Weiber in Kinder
Gott soll ins thün grojse Winder
In es hoben gefast Menschen a sach
In es hot gemacht Homon den Kraoch

IV.

Jezt ist gekimen Ester hamalko züm Kenig arein
Man soll Jüden aushargenen thi ich nicht bestejn
Ich well far dir mit Homonen a Süde machen
Den ich hob mit dir zi schmisen a sach Sachen
Der Kenig hot dos ongenimen
In is richtig auf der Süde gekümen
Auf der Süde hot Sie gesetzt Homon oiben on
In hot Homonen gegeben a gite Porzion
Hot der Kenig gemeint as die Kenigin hot Homonen lieb
In dos hot Homonen gebrengt in Grüb
Dem Kenig is gewohn finster in nicht lichtig

Er is gewohn eifersichtig
Er hat nicht gekont schlufen bei Nacht
Er hot immer getracht
As Sie hot ihm gern, hob ich gesehn Berieh
Der Kenig hot gewolt Koved machen für Mordche
Der Kenig hot gesogt zu Homon er soll nicht spekulieren
Er soll Mordche in der Gassen arüm führen
Hot sich Homon arup gelegt auf der Erd
In Mordche is arauf gestigen auf'n Pferd
In is gelofen mit a Gewalt
Is er ongekimen zu sein Haus bald
In sein Tochter hat gemeint Ihr Voter sizt auf dem Pferd
In Mordche geht auf der Erd
Geklert hot Sie git
In mit epes, ich will nicht sosen mit wos, hot Sie den Voter

[upgeschit]

In fin demolst, hot sich ongehojben die Jeschüeh
In Homon hot aheim getrogen die feine Mezieh

V.

Wi Homon is fin der Süde awek gegangen
In Mordche der Jüd dort gestanen
Hot dos ehm gepickt
Weil Mordche hot sich nicht gebickt
Hot er für sein Weib in seine gute freund derzehlt
Wie die Malke hot ihm Ehre zu geteilt
Ich bin auf Morgen bestellt zu gehn
Nor es bekimt mir nicht as ich thi Mordche sehn
Hoben se gesogt, mir wellen dich von der Zoreh araus bringen
Loss machen a Galgen man soll Mordche hengen
Wert er dich nicht queilen
Der Galgen soll sein 50 Eilen
Is er gelofen machen dem Galgen schnell in gich
In hot ehm richtig gemacht für sich
Homon ist gegangen zu der zweiten Süde
Der Kenig war voll mit Kimer
In Homon hot wegen den sein Maler
Weil Mordche kimmt fin Jüden aher
Hot er gedenkt, er soll nicht wern gehenkt
Hot Homon t'schüve getohn aso schen
Er hot nicht gewoit nitomohl zu der T'lje ohne minjen zu gehn
Jezt henkt er schen mit Kinder Zehn
Sein Mas'l, as sei senen nicht mehr gewohn
Homon hot verstanden sein Kimer
Is er arein gegangen in die Kenigin Ihr Zimmer
In der Kenig kimt grad arein zu gehn
Wos meint etz, woss hot er dort gesehn
Wie Homon steht in Red
A Maloch is gekimmen
In hot ihm a Staiss gegeben
Is er gefallen auf Ihr Bett
Hot der Kenig gesogt
Dü gest zu mein Kenigin ohn' mein Jedich
Homonen kimt die T'lje.

VI.

Du hot sich gemacht ein neie Schmie
Man hot Homonen gehongen auf der T'lje
Dos Weib hot sich geschniten a grojse K'rie
Hot die Welt gesehn a grojse Winder
Man hot ihm aufgehongen mit seine 10 Kinder
Dos worn Gotts wünder
Jüden hoben sechüs Owes
Jüden thor men nicht ontühn Zores
Dadurch hoben se. bekümen Pürem ün all' gites
In men schick Matones ün schlachmones.

Gidály Jakob

Az osztrák kancellár a zsidók helyzetéről

Nagy feltűnést keltett a világsajtóban az a nyilatkozat, amelyet dr. Schussnigg osztrák kancellár tett az osztrák zsidók jogi helyzetéről. A kancellár kijelenti, hogy az új osztrák alkotmány az összes polgárok teljes egyenlőségét garantálja. Az állam átalakításánál értek egyes polgárokat kellemetlenségek, de ezek nem vallási, hanem kizárólag politikai és gazdasági természetű okokból erednek.

— Tisztviselők és alkalmazottak elbocsátása — folytatta a kancellár — a politikai változás következtében elkerülhetetlenek voltak, de szintén nem történtek vallási okokból. Több zsidó orvost elbocsátottak a városi szolgálatból, nem azért mert zsidók voltak, hanem mert a szociáldemokrata párthoz tartoztak. Ha kiderült utólag, hogy igazságtalanság történt, úgy ezt lehetőség szerint orvosolták.

— A mesék birodalmába tartozik az, mintha a keleti zsidók kiutasítása volna folyamatban. Ilyen intézkedésről szó nem esett. Sokan támadták a bécsi hatóságot, hogy az iskolákban úgynevezett zsidó osztályokat kreáltak. Ebben némelyek a régi gettóhoz való visszatérést látták és erélyesen tiltakoztak ellene. Ebben az ügyben az az igazság, hogy az orthodox zsidók többszörösen kinyilvánították azt az akaratukat, hogy gyermekeiket külön iskolában, külön osztályban tanítsák, hogy ne legyenek kényszerítve szombati írásra és rajzolásra és ne maradjanak el tanulmányokban az esetleges írás alól felmentés következtében. Ezt a szempontot tartották a tanügyi körök szem előtt, amikor külön zsidó osztályok tervét felvetették.

— Hogy a zsidók a közhivatalokban és a nyilvános szolgálatban olyan kevés helyet foglaltak el, ez történelmi fejlődésre megy vissza. A kormánynak nem áll módjában, hogy az antiszemita újságok támadásait megtiltsa, mert erre a kormánynak nincsen lehetősége, mert szabad véleménynyilvánítás elvén áll. A zsidóknak joguk van saját sajtójukban védekezni. Különböző is egyes csoportok kitételeit nem szabad a kormány terhére írni. Az osztrák zsidóknak semmi okuk sincs, hogy jövőjük irányában aggodalmaskodjanak.

A kancellár nyilatkozata, amint látjuk, elég békülékeny, de természetesen semmiféle konkrétumot nem tartalmaz és szándékosan általánosságban van tartva. Kiderül belőle, hogy a kormány kénytelen eltérni az antiszemita igazgató, s a zsidókkal szemben az az álláspontja, hogy nem bánja, ha a zsidók saját maguk ki- védik az ellenük intézett támadásokat.

Nagy szerencsében részesülhet,
ha nálunk vesz részt az

osztálysorsjátékban

Főnyeremény szerencsés esetben

500.000 pengő

Minden második sorsjegy nyer.

Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet

Weisz Béla és Társa

bankház főarúsítóknál

Budapest, Wesselényi-utca 18.

Sorsjegyek árai osztályonként.

Egész 24 P., fél 12 P., negyed 6 P

Huzás április hó 13-án és 16-án.

Telefon: 42-3-88. Szombaton zárva.

Tokajhegyaljai saját termésti

kóser שול פסח borok

korsónként is szállítva utánvét mellett:

I. asszu 3 l. korsóval együtt P. 7-50

I. édes szamor 3 l. " " P. 4-—

I. száraz " 3 l. " " P. 3-50

Fendrich Testvérek, Sátoraljaújhely

Viszonteladóknek külön árajánlat.

PURIMRA

különleges felvágottak, díszített tálakon meglepő olcsón megrendelhetők.

Különleges virsli-félék és ételkonzervek
Rendeljen Ön is Purimra felvágottat, vadégei legnagyobb megelégedésére

Skrek Lipót r. t.

orth. כשר

szalámi-és kolbász-árúgyárában

Főüzlet: **VII., Dob-u. 27**

Fióküzletek:

VII., Baross-tér 16.

VI., Nagymező-utca 50. sz.

Valamint a város minden részén levő lerakatokban.

„A lélek szárnyain”

„Szdür al kamé haneles” (a lélek szárnyain), a vallási elmélyülést kereső zsidó intelligencia imakönyve. Fordította és magyarázta Dr. Krausz Fülöp. (A szerző kiadása és tulajdona. Sárvár.)

A szerző foglalkozására nézve ügyvéd és magyarázatának olvasásakor az az érzésünk, mintha meg akarná „védeni” hitünk igazságait és imakönyvünk aktualitását az idő támadásaival és a kor téves eszmeáramlataival szemben. Védőbeszédében nem a logika hideg érvelései, hanem inkább a szív meleg érzelmei jutnak szóhoz — nagy elokvenciával. Minden betűjéből, minden sorából kisugárzik a zsidóság multja és hagyományai iránt érzett nagy, odaadó és rajongó szeretet. Szerző nem nyelvészkedik, nem tudálékoskodik — előszavában, mintegy mentségül megemlíti hogy nem tartozik a céhbéli tudósok táborába —, de látszik munkáján, hogy respektábilis komolysággal és felelősségérzettel mélyedt el tárgyába. Gondolatmenetén erősen érezhető Hirsch S. R. hatása — idéz és fordít is tőle gyakran és sokat — és eme mintaképének szellemében foglal állást az imák eszmei tartalmának taglalása kapcsán a napi problémákkal szemben. Szárnyaló lendülettel vallja, hogy imáink üdék és frissek ma is és azok örökéletű és örök-érvényű igazságai, szinte bevilágítanak a jelen gomolygó sötétségébe és kaotikus állapotaiba.

A hideg, mérlegelő kritika bizonyára kifogásolhatja, hogy a mostani zavaros idők talán csak muló kérdéseinek részletes megtárgyalása nem igényelhet annyi helyet és teret egy imakönyvben, amennyit szerzőnk annak juttat, de mi, az eddigi sok vértelen kísérletezés után, éppen ebben a szokatlan, élettől duzzadó eredetiségben látjuk művének savát, javát. A munka — miként ezt címlapja hirdeti — a vallásos elmélyülést kereső zsidó intelligencia számára készült. Kár a kört szükíteni! Legjobb hitem és meggyőződésem szerint, haszonnal forgathatja a könyvet minden árnyalathoz és réteghez tartozó zsidó ember, férfi és nő egyaránt. Szív- ből kívánom, hogy a szerző, aki nemcsak vallásos érzésű, hanem hamisíthatatlan vallásos életű hittestvéreink, a nagyközönség pártoló érdeklődéséből bátorságot és erőt meríthessen további szép terveinek megvalósításához. A mű nyomása és kiállítása szép, díszére válik minden könyvtárnak és zsidó háznak.

Dr. Deutsch Adolf
igazgató (Budapest)

HIREK

NAPTÁR

Kedd **Párim, szerda Susan-párim.**
Sabosz Póro, Czav, Ador II. 18.
 Gyertyagyújtás (Bpest): 5.45
 נר שמינתה " 6.45

Olvasóinknak, barátainknak,
vig Párimot, שמחה מורה-t kívánunk.

— A budapesti orth hitközség mult hét vasárnap tartotta részleges választmányi és képviselőtestületi választását, Deutsch Géza választási elnök mintaszere vezetésével Az előjáráságat később választják, a megválasztottak névsorát együttesen fogjuk közölni.

— A szentföldi bevándorlás. Januárban 4886 személy, köztük 4336 zsidó vándorolt be Palesztinába.

— **Rabbieiktatások.** Vágújhelyen P'küde szombatján tartotta Schreiber Simon, az új főrabbi, székfoglalóját igen ünnepélyes keretben. Másnap Fürst elnök lakodalmán a főrabbi újabb szép beszédet tartott. — Pozsonyszentgyörgyön Weisz Fülöpöt (Huszt) iktatták be, akinek a galantai „Ch. T.” szívélyesen gratulál.

— **Chéderek nyilvánossági joga** — Lengyelországban. A lengyel kormány elismerte a chédert nyilvános iskolának és így tehát azok, akik chéderbe járnak, eleget tesznek a kötelező népoktatás követelményének és nem tartoznak más iskolába járnak.

— **Ahol az imádkozó zsidókról** statisztikát készítenek. *Rigából* jelentik: „A lett kormány köriratban felszólította az összes rabbikat, hogy állítsák össze a 21 éven felüli zsidó imádkozók jegyzékét s záros határidőn belül terjesszék be a belügyminisztériumnak. A lett kormány eb-

ből a jegyzékből meg akarja állapítani, hogy ki kommunistagyanús s ki felette áll a gyanúnak Megtörtént ugyanis hogy letartóztattak zsidókat, a kommunista párthoz való tartozás miatt. Akik azonban igazolták, hogy *csidáklit* hordanak és imádkoznak, azokat szabadon bocsátották mert az ilyen zsidók bizonyára távol állnak az istentelenséget hirdető kommunizmustól.”

— **Házasságkötés és palesztinai bevándorlás.** Jeruzsálemből jelentik: „Szafed közelében illegális bevándorlás miatt a rendőrség letartóztatott két zsidó leányt, akiket vasúton Jeruzsálembé vittek. A vonatban két fiatalember odaugrott a kétségbeesett leányokhoz, s mint-hogy nem volt kéznél jegygyűri, 1-1 ezüst sillingel feleségüké avatták őket. Eddig az ilyen expresszházasság mindig segített, ezúttal azonban a hatóságok hallani sem akartak róla s a két leányt, minden tiltakozás ellenére deportálták. Az ügygel most a palesztinai rabbinárus foglalkozik, mely arra az állápontra helyezkedik, hogy a zsidó törvények szerint ez a házasságkötés jogerős s így a leányoknak get-re (válólévlére) van szükségük, ha máshoz akarnak férjhez menni.

— **A pesti izr. hitközség előjárásának és a magyar zsidóság vezetőinek köréből** a következő nyilatkozat közlésére kérték fel lapunkat: „Megütközéssel értesültünk arról, hogy a felekezeti tagjainak egy jelentéktelen kis csoportja „Zsidó magyarok nemzeti pártja” elnevezés alatt kíván résztvenni a fővárosi országgyűlési választásokon. Ezzel szemben megállapítjuk, hogy a hazai zsidóság mindig magyar nemzeti alapon állt és áll ma is, tehát a leghatározottabban tiltakozik minden felekezeti pártalakulás ellen, ilyen pártalakulással minden közösséget megtagad és felkéri a választóközönséget,

hogy az efféle alakuláshoz való csatlakozást a felekezet érdekében is utasítsa vissza. Dr. Hevesi Ferenc, a pesti izr. hitközség rabbija, akinek neve e pártalakulásban szintén szerepelt, kijelentette, hogy ettől az alakulástól visszavonul”.

— **Nyiregyházi hírek.** A szefard beszahamidros látogatói Rajs-chajdeskor szijumot rendeztek. R. Slajme Wieder hadronja után Tóraigéket mondtak: Heller Lázár, Rosenwasser Adolf, Eisenberg Izidor. — A Thilim-egylet új tisztikara: Blau Mór elnök, Rosenwasser A. alelnök, Fischer Zs. jegyző, Fischer F. gondnok, Rosenberg E. ellenőr, Farkas A. pénztárnok. Választmány: Lieber L., Guttmann S., Blau J., Heller Herman. Schatten Jakab, Stöhermann L., Klein József, Friedmann Jakab, Kupferstein Izidor. Számvizsgálók: Popper Jenő, Silbermann H., Fleischmann E.

— **Sara Schenierer, a „Bész Jákob” megalapítója meghalt.** Széles körökben ismeretes Sara Schenierer élete és működése. Krakkóban született, mint *Be-calil Hakajhen* leánya, aki chószid volt és gyermekeit ilyen szellemben nevelte. Amidőn a krakkói és a többi lengyel zsidóknál vallástalan irány kezdett lábra kapni, már mint fiatal asszony folyton azon gondolkodott, hogyan lehetne a zsidó leányokat a zsidóságnak megtartani, az eltévelyedtet viszatéríteni. Először a maga szobájába gyűjtötte a leányokat és tanította őket. Később eszébe mind nagyobb tért hódított, úgy hogy több tanítóról kellett gondoskodni. Először Krakkóban, majd Bécsben alapítottak ilyen iskolát és ma már 200 ily tanintézet, mely „Bész Jákob” iskola néven ismeretes, működik Lengyelországban, Szlovénkóban stb. országokban (Magyarországon is van kettő) és több mint 30 000 növendéket számlál. Ötven éves korában halt meg, de többet alkotott, mint sok oly nagyság, kinek megadatott, hogy kétszer annyit éljen. Saját gyermekei nem voltak, mégis szerzett magának több ezer gyermeket, mert azok a zsidó nők, kik az ő szellemében nevelik a zsidó leányokat, azok a zsidó nők, kik az ő tanítása következtében hitű zsidó életet élnek, azok mind az ő gyermekei és kegyelettel őrzik meg emlékét.

Lövy Herman

משנכנס אדר מרבין בשמחה. ויין ישמח לבב אנוש. ויין כשר של סוס
 ט ב ומכר שכמוכרים גם כמהרין מן המהרין תחת השגחת הרב הגאון דפה שלישי
Legolcsóbb nagybani árak:
 Rizling cca 12%-os 50 f. Leányka édeskés 13%-os 60 f.
 Édes furmint 14%-os peccenyebor 80 fill.
 Mézédés csemegebor 16%-os . . . 110 fill.
 ab Gyöngyös, utánvét mellett, kölcsönhordókban, melyek 6 hét alatt frankó és jókarban visszaküldendők. — Legkisebb szállítmány csemegeborból 25-30, más borokból 50-60 liter. — Hitközségeknek nagyobb vételnél árengedmény.
STEINER EMIL bortermelő, GYÖNGYÖS

Divatos, izléses **parókák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
 Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

— **A budapesti T. B. Alljasz Tiferesz** egy újabb csoportja rövidesen elindul a Szentföldre. Tiszteletükre f. hó 24-én vasárnap este 7 órakor a Paulay Ede utca 11. sz. díszteremben búcsúest lesz, Bovo Kamó-ra rendezendő szijummal kapcsolatban, melyre az egyesület barátai ezúton tisztelettel meghívattak.

— **Kétszázötvenéves Chevra.** A galgói Chevra Kadisa Ador 7-i Chevroszűdo keretében ünnepelte negyedévezredes fennállását. Az ünnepségen Müller József hitk. elnök vezetésével az egész hitközség részt vett. Dr. Rosenfeld chevra elnök tartotta az ünnepi beszédet, majd Schwartz főrabbi beszélt nagy hatással.

— **Sírköavatás.** A mult évben elhunyt Bohrer Albert z. l. síremlékének felavatása f. hó 24-én, vasárnap fél 11 órakor lesz a Gránát utcai orth. temetőben.

— **A kiskőrösi Saschevra** Ador 7-én szépen sikerült szijumünnepélyt rendezett. Löblovits Bernát főrabbi mélyenszántó „Hadronját” százteritikes lakoma követte. Az estélyen hatásosan beszéltek: Klein Jakab a Saschevra elnöke, Ruder Mór és Mátyás Máté. Schwarz Izidor és Klein Félix szellemes purimi darabjaikkal zárult a mindvégig hangulatos ünnepély.

— **A budapesti orthodox leányegyletben (VII., Dob utca 35. II. e.)** mult szombaton Schlésinger Miksáné, Stern Ella és Rottenberg Frida tartottak nivós előadást. Szombaton márc. 23-án d. u. fél 4 órakor Herskovits Dávidné, Klein Edit és Katz Ibolya fognak előadni.

— **A kismartoni saschevra** Figdor Sámuel gondnok rendezésével szép szijumot tartott. Schlesinger Márkus főrabbi elokvens hadront moncött, az éneki részt Groszman József főkantor látta el.

— **Szatmáron az összes üzletek zárnak szombaton!** Szatmárról írják: Erőskezü főrabbi sokat javíthat hitközségének vallásosságán. Mielőtt főrabbinak várossunkba jött 22 üzlet nyitva tartott szombaton, Most mind zárva vannak.

— **Ausztriai kitüntetések.** Bécsből jelentik: Dr. Feuchtwang bécsi és dr. Weisz wr-neustadi főrabbit a kancellár kitüntetésben részesítette. Előbbinek az osztrák tisztí érdemkeresztet, utóbbinak a „professor” címet adományozta.

— **Felhívás!** A Grünwalder Jakob pápai „Adasz Jiszroel” főrabbi volt tanítványai egyesületének vezetősége kéri tagjait, hogy tagdíjhátralékukat még a napokban rendezzék, hogy az e hó végén megjelenő kimutatásban már az új befizetés szerepelhessen.

— **Halálozások.** Perlstein Abrahamné, a Miskolcon általánosan elismert *ésesz chajil* elhunyt. Búcsúztatta fia; Perlstein József. — Schwarz Joél Gyula Pilisvörösváron március 4-én elhunyt. Másnap a templomból temették nagy tömeg részvételével. Özvegyén és leányán kívül kiterjedt rokonsága gyászolja.

— **A legujabb tavaszi ruha és kosztüm különlegességei** mérsékelt áron kaphatók Spitz Herman női-divatúrházában Budapest, VII., Erzsébet-körút 34.

HA KEVÉS PÉNZERT JÓL AKAR MUALNI, JÖJJÖN EL A PESTI „TIFEREZ” VIDÁM MŰSOROS PURIMSPIELJÉRE, KEDD ESTE 8 ÓRAKOR. Hajózási Club nagyterme, Csengery utca 68.

— **x Felhívjuk konzervatív hittestvéreink** figyelmét a szigorúan orth. sel-peszach „Manna” cikóriára, mely az orth. rabbiság hechserével van ellátva. Gyártja hittestvéreink cége: Fodor Jakab és Tsa. Budapest, X., Maglódi út 17. Kapható minden fűszerkereskedésben.

— **x A szerencse útjai kiszámíthatatlanok.** Ha biztosítani akarja magának a reményt, hogy a 200, 200, 300 ezer pengő nyerjen, vásároljon sorsjegyet Weisz Béla bankházában, Budapest, Wesselenyi-utca 18.

A terített Purimasztalnál gondoljon éhező böcherjainkra!

A jesivák válságban vannak! Gyűjtsünk Purimkor a Tomché Jesivóznak!

Küldemények címe: Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr (Postacsekk sz. 40.530)

Ajánlom orth. kóser מדין של
kitűnő boraimat
 Elsőrendű tokaji, verpeléti zamatos peccenyé, csemege és asztali borokat nagyban és kicsinyben legolcsóbb áron
LÁZAR MÁRKUSZ borpince
 Budapest, VII., Klauzál-tér 16. sz.
 Telefon: 40-5-54.

Kávépörkölés מדין של
cukor és fűszerörlés
 a pesti orth. rabbiság felügyelete alatt **kizárólag**
RÓZSÁSI HERMAN kávépörköldéjében
 Budapest, VII., Vörösmarty-utca 52.
 Telefon: 11-1-69. Különb. helyiség

Kitűnő orth. kóser bor מדין של
 asztali, peccenyé, tokaji- és csemegeborok; szilvórium, törköly, konyak, seprőpálinka, legolcsóbb árban házhoz szállítva. Saját gyártmányu sel peszach szódavíz, privátoknak is.
BÜCHLER JÓZSEF
 Budapest, Kisdiófa-utca 5. sz.

Orth. kóser מדין של
kávé, tea, gyarmatárak, szilva, csokoládé, ecetsav, burgonyaliszt, stb. a budapesti orthodox rabbinárus felügyelete alatt.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Colonus Kereskedelmi R.-t.
 Budapest, Aulich-utca 5.
Csak nagybani árusítás!

BECKERT HUGÓ
 parókakészítő specialista
 A legujabb modellek állandóan raktáron.
 Budapest, Dob ucca 27
 (Skrek-ház) Mérsékelt árak!

מצות שנשחטו בחיים של סוסים ונאספו ע"י נשים עבריות בידיים, והיא תחת השגחת הרב הגאון הצדיק דקהלתנו שלישי יוכלו להשיג אצלי מחירים: שמושים 75 ה"ש, שמורה משעת קצירה 1.10 ש"ס.
Schwarcz Ábrahám
 pászkasütődjé Nyirbátor

ORTH. KÓSER SEL PESZACH

cikkeit u. m.: összes fajta nyers és pörkölt kávé-keverékeit, tea-keverékeit, aszalt szilvát, gyarmatárakat, burgonyalisztet, déligyümölcsöket és minden hús-véti árut. ismert kitűnő minőségűekben, a legolcsóbb nagybani árakon, minden felár nélkül (kivánatra főt. Blum Bencion Béla főrabbi ur hechserével ellátva) ajánlja:

STARK HERMANN fűszernagykereskedés és villanyörre berendezett nagypörköldé **BERETTYÓUFALU**
 Telefon: 22. Kávé, tea, gyarmatárak és déligyümölcsök közvetlen behozatala. Mielőtt szükségletét fedezné, saját érdekében kérjen ajánlatot!

A bócher titka

Regény a XVII. századból.

17

— Mi történt? — kérdezte Phöbusz az ezredestől.

— Egyáltalában nem örvendetes, ami megtörtént. A bajor csapatok feltűntek, és addig amíg Anhalt herceg tanácskozott, hogy mit csináljanak, a bajorok akadálytalanul átlépték a folyót, köröskörül özönlenek a császáriak, Anhalt elvesztette a fejét, kétségbeesve üzent a királynak, hogy jöjjön a táborba lelkesíteni a katonákat, mindenkire szükség van, jöjjön.

— De hát mi csinálók én a táborban?

— Generális uram! Micsoda kérdés ez? Azt hiszem, hogy önnek kell vezetni jobbszárnyon a magyar huszárokat, mert vezérük *Bornemissza* betegen fekszik.

— Semmiképpen sincs ez a dolog rendben. Nem vehetem át ezeknek a csapatoknak a vezérletét hiszen nem ismerem a nyelvüket, nem tudok fegyelmet tartani közöttük. Be fogja látni, ezredes úr, hogy az példátlan valami volna: vállalni a vezérseget anélkül, hogy a szemben levő hadsereg erősségét és egyéb fontos viszonyait ismerném.

Az ezredes csak bámult, nem értette meg, hogy a különben oly buzgó és harcra kész generálist mi lelhet, hogy így húzódozik a táborba való vonulástól. Kezdte kérlelni, hogy mégis gondolja meg hisz nagy ügyről van szó, igaz ugyan, hogy a főparancsnok, Anhalt hercege megsértette, de azt el kell felejtetni. Phöbusz azonban mindig arra gondolt, hogy ma van évfordulója az ő eljegyzésének, amelyre való emlékezés mélységes fájdalmat és olthatatlan bosszúvágyat ébresztett benne és semmiképpen sem akarta magát meggyőztetni. Erre az ezredes magából kikelve, szinte kiabálva azt mondta neki:

— Gondoljon arra, hogy a mai nap esetleg eldönti országunk és királyunk sorsát! Ha most nem lép be a küzdők sorába, akkor mit fognak mondani a katonai becsületről és mit fog ehhez a tábornok úr barátja, Mannsfeld, szólani?!

Amikor Phöbusz ezt a nevet hallotta, érezte, hogy a szembenálló katonai legérzékenyebb helyen érintette. Az ő hűségese barátja nevének megemlítésekor érezte, hogy ellenállóképessége összeomlik. Gondolkozott egy ideig, arra gondolt, hogy milyen borzasztó volna, ha éppen ma, amikor oly közel áll ahhoz, hogy évtizedes bosszúját kielégítse, éppen ma kellene elesnie. Sőhajtott egyet és azt mondta:

— Mehetünk, ezredes úr, de nem szeretnék ma elesni...

Az ezredes ránézett, úgy gondolta magában, hogy értetlen, amit ez a Bitter generális beszél, de nem gondolkodott tovább a dolgon, hiszen minden perc drága volt. Mindkettő felugrottak lovaikra és vágattak szabadoneresztett fékkel a táborba.

Pattanásig feszült volt a helyzet a táborban. Frigyes serege vagy 20.000 főnyi volt, és ezzel szemben a császári hadsereg 30.000 főre rúgott. Szép téli nap volt. Egyideig farkasszem nézett a két hadsereg, de azután délfelé nagy kiáltással megkezdtek a támadást. Egy darabig nem bontakozott ki a háború mérlege, de egy órán belül már meg lehetett állapítani, hogy a császáriak győztek. Négyezer cseh, közöttük egy gróf Anhalt herceg fia a főparancsnok és még sok nemes volt az elesettek között. A császáriak győzelme megnyitotta számukra az utat a fővárosba. Frigyes seregei a város felé vonultak. A beözönlő hadsereg ott találkozott Frigyes királlyal. A tábornokok körülvették. Kezdődött egy szomorú tanácskozás. Frigyes egész tehetetlenül kérdezte, hogy mit is kell tenni? Tanácskozára visszavonultak a királyi palotába. A tisztek egy része azonban nem ment oda, hanem a városban maradván várta a királyi haditanács rendelkezéseit. Közöttük volt Phöbusz is, aki termé-

szetesen örült neki, hogy alkalom adódik, hogy ismét töltessen egy napot a zsidóvárosban. Elment az ő meghittjéhez, a rokkant őrmesterhez. Türelmetlenül kopogott, amíg az ajtót nyitott neki. Amikor meglátta generálisát, kitörő örömmel fogadta:

— Hála I'tennek, hogy itt látom, hogy még nincs is megsebesítve. De ugyebár — tette hozzá szomorúan — elvesztettük a csatát.

Phöbusz nem felelt a rokkant szavára, hanem sietett fölfelé a lépcsőn szobájába és intett neki, hogy jöjjön fölé. Ott azután azt mondta az őrmesternek:

— Figyelj ide Márton barátom! Egy szívességre kérek, talán az utolsó. A mai este eldönti Prága sorsát. Valószínűleg úgy lesz, hogy Frigyes király engedelmeskedik gyáva tanácsadói véleményének, és el fog menekülni, itt hagyja Prágát. De tudod, hogy nekem, a császár által kiátkozottnak, nem szabad a császáriak kezébe esnem, mert akkor csúfos halál vár reám.

— Úgy van, Kegyelmes Uram, úgy van, ne is tessék egy pillanatot vesztegetni. Menekülni minél előbb!

— Nem, Márton, ma itt akarok még maradni. Ezért arra kérek, hogy te ugys meg tudod majd nemsokára, hogy vajjon védelmi állapotba helyezik-e a várost, vagy sem. Ha nem tesznek előkészületet a védelemhez, akkor biztos, hogy Frigyes menekülni fog. Holnap reggel két dragonyossal megjelenek az ismert találkozási helyünknön, ott azután elhatározom, hogy mit tegyek. Lehet, hogy magyarjaimmal Brandeis felé megyek és ha sikerül Mannsfeld csapatával egyesülnöm, akkor újra fellobban a háború.

— Uram, tábornok uram, meneküljön mindjárt, én is menekülök a tábornok úrral.

— Ugyan, hová gondolsz, neked semmi bajod sem lehet, ha bevonulnak a császáriak. Ellenben engem halálra keresnének. Minek menekülnél te?

— Éppen azért kérdezem uramat: Minek kockáztatja életét, miért akar még ma itt lenni a városban?

— Nem érted te ezt! *Nekem ma itt kell még maradnom.*

Egy óra múlva azt látja Márton, hogy az ő generális a megint bócheröltözetében indul a zsidóváros felé. Odament hozzá és megfogta a kezét:

— Tábornok úr! Ne menjen a zsidóvárosba. Mit járkal könnyelmű kalandok után? Ne menjen a zsidóvárosba, hisz a zsidók inkább a császáriakhoz húznak!

Phöbusz meg volt hatva az egyszerű ember ragaszkodásától és csitította:

— Nincs semmi baj, Márton, nekem nem történhetik semmi bajom. Fegyverem nálam vannak. A fő, hogy holnap a megbeszél helyen, a Disznó-kapunál ottlégy!

Ezzel aztán Phöbusz elsietett, az őrmester pedig búsan ismételte magában: „*Ezt ugyan sose látom többé viszont.*”

Frigyes hadserege teljes vereségének híre gyorsan elterjedt és rendkívül nagy izgalmat keltett. Prágának az egyik része, az Óváros, Frigyeshez húzott, a másik a császáriaknak volt a híve. Frigyes nem is kísérelte meg, hogy a védekező harcot megkezdje, hanem otthagya a várost és azt ajánlotta a polgároknak, hogy igyekezzenek az ellenséggel megegyezni.

A zsidónegyedben is különféle csoportok alakultak. Megtárgyalták az eseményeket és általában azt lehetett ki-venni, hogy a zsidók is mind császárpártiak.

Phöbusz keresztültörte magát az egyes csoportokon és nagy bosszankodására egy csoporthoz érkezett, amelyben ott álltak Rabbi Lippmann Heller, a „*Tajszfajsz Tajm Tajv*” tanítványai, akik őt ismerték, hisz bócher szerepének masz-kirozására többször megjelent az előadásokon. (Folyt. köv.)

Üveggyár Palesztinában

Haifa városában megnyílt a „föníciai üveggyár” című vállalat. A cím emlékeztet arra, hogy a föníciaiak találták fel az üveget, amit homokból készítettek. A föníciaiak a bibliai filiszteusok országában laktak és fővárosuk Tyrusz (Czajr) volt, amelynek gazdagságáról és élénk kereskedelméről olyan érdekesen szól Jechez-kél próféta. Egész biztos, hogy már a Tóra korában is ismerték az üveget, mert amikor Majse Rabéni megáldja *Z'vulin* törzset, azt mondja róla, „élvezik a fővény rejtett kincsét”. A talmudi magyarázat szerint ez arra vonatkozik, hogy homokból készítenek fényes üvegdedé-nyeket.

Szó van arról is a Talmucban, hogy amióta a szentély elpusztult, nincs már tündöklő fehér üveg (*schüchisz Ivónó*), amiből az látszik, hogy akkoriban ezt gyártották Palesztinában.

Annai évszázad után megint gyártani fogják az üveget. Ezzel kapcsolatban vajha az a szellem terjedne ott, amelyből fakadt a talmudi mondás: „Hasonlít a Tóra szava aranyhoz és üveghez, aranyhoz, mert olyan nehéz megszerezni, üveghez, mert eltörik és elvész, azért vigyázni kell rá.” Hisz napról-napra hozzák a palesztinai lapok, hogy ebben a tekintetben nem nagyon vigyáznak a Tórára, a lakosság egy része elfelejti, hogy a golisz számára Palesztina lakosai úgy élnek, mintha üvegházban volnának, mindenki látja őket, így tehát törekedniök kellene, hogy tanulságul és irányításul szolgáljanak az egész világ zsidósága számára.

קערעסטרער שמורה-מצות
נמצא אצלי קמה שמורה משעה קצרה
אף למחרת גם מצות אמום שמורים ופשוטים
בהשגחה הכידיץ דמה קמה ורחים של די 80
העללער הקילא מרחים של מים 75 העללער,
מצות שמורים 1,10 מצות פשוטים שמורים
ה' לכהורים גדולים ולרבים אעשה הנחה
וכל הקודם ויחם גרשון אברהם קריין
נכד הנאון שמן רוקח וציל

KLEIN-páskasütőde
Bodrogkeresztur

Kiskőrösi uradalom borpincészet

Orth. kóser של פסח
uradalmi fajborok

eladása nagyban és kicsinyben

Tauber Simonnál

VII., Holló utca 1.

Kitűnő minőségek, olcsó árak.
Tegyen próbarendelést Purimra!
Legkisebb rendelés is házhoz
szállítatik. — (Telefon: 37-9-74.)

Orth. kóser

של פסח

saját szüretelésű

borok

Weisz
Mendel-nél
legolcsóbbak!

Tokaji különlegességek és
mindenféle pálinka של פסח
chόμεcz árban!

Széderesték

az új fényesen berendezett

fehértéremben,

ahol egész éven át esküvők és
társasvacsorák rendeztetnek.

Hal-
különlegességek
60 fillértől!

Weisz
Mendel
orth. vendéglője

Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Címre ügyelni!

(Sürgőny cím: Orth. Weisz,
Budapest, Wesselényi-utca)

Purimi humor az árja fronton

A „Strassburger Neueste Nachrichten” című lap a következő esetet közli: Egy délnémetországi városban egy rohamosztagost elgázolt egy autó és az illető összecsett az utcán, Gyorsan be kellett vinni az éppen közeli zsidó kórházba. Vértömlesztés szükségessége állott be. Jelentkezett is egy zsidó ember, aki felajánkozott erre a célra. A procedura megtörtént és a beteg nemsokára meggyógyult, de most újabb baj kezdődött számára: a fejeletti bíróság elé került, mert az a kérdés merült fel, vajjon ezentúl is tiszta árjának tekinthető-e, hisz kimutathatólag zsidó vér keverődött ereibe. A fejeletti bíróság tárgyalta, a megmenekültnek tisztavérűsége komoly veszedelemben forgott, amikor kiderült, hogy a vért adó férfiú többszörösen ki-tüntetett frontharcos. Erre azután a fejeletti bíróság úgy határozott, hogy a különleges körülményekre való tekintettel, az illetőnek árjavérűsége tiszta maradjon...*

Perzsiát ezentúl úgy fogják nevezni: *Irán*. Ez a név azt jelenti: az árják hazája. A névváltozás következtében angol és amerikai újságírók megkérdézték az országukban levő perzsa nagyköveteket, vajjon ebben az névben nem rejlik-e célzatosság és a faji gyűlölet felé való orientálódás. Mind a két nagykövet nyilatkozott az újságokban és kijelentette, hogy erről szó sem lehet. Az amerikai követ ebből az alkalomból részletesen nyilatkozott országa népeiségi viszonyairól:

— A perzsákon kívül tiszta árják a parsi-k, akik tudvalevőleg még most is tűzimádók. Az örmények is tiszta árja fajtájúak. Az országban laknak keresztény nestorianusok és zsidók, akik nem árják, de a velük szemben való türelmes-ség az „árja fajnak örökölt jellemvonása”, hiszen a biblia is arról beszél, hogy — az árja Cyrus király megengedte a zsidóknak a jeruzsálemi templom felépítését és önálló néppé való összetömörülését.

Ez a bizonyítási mód eszébe juttatja az embernek a talmudi mondást: „aki hazu-chni akar, helyezze bizonyítékait messze távlatba.” Itt is azt látjuk, hogy a követ az árják toleranciájának bizonyítására egy 2470 év előtt élt tanúra: Cyrusra hivatkozik...

Gestelner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertőzsde-tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns áruk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékokat küld.

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Rosenfeld Kató Debrecen, Rosenberg Ignác Dombbrád, jegyesek.

Berger Gizikét Dunamócsról eljegyezte Steiner Mór Petrovoseló,

Fuchs Aranka Egyházgelle, Kohn Berthold Guta, jegyesek, (A gutai T. B. gratulálja érdeműs elnökét.)

Freund Gizikét, R. Csájim Freund, az erdélyi Orth. Iroda alelnökének unokáját Szatmárról, eljegyezte Zimmermann Sámuel Miskolc.

Mayer Simon és neje Budapesten, Püködé szombatján ünnepelték Vilmos fiuk barmiczyóját. Az ifjú, nagy és őszes közönség előtt igen szép charifüszet és magidüszet mondott, Mazol tajv!

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Alláskérésnél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre haldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígis levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

A tabl orthodox hitközség, főrabbiának hozzájárulásával, egy dájon (alrabbi) állásra pályázatot hirdet. Megválasztandó, Siürelőadásokat is tartozik tartani. Pályázótól megkívántatik, hogy rabbiképesítéssel bíró bóchür müflog és jó magid legyen, a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja. Díjazás megegyezés szerint. Utiköltségekre csak a meghívott tarthat igényt.

Bochür jore schomajim, baal midajs tajvajs, perfekter und flinker Korrespondent loschajn hakajdesch und ungarisch, ambizös, wird für Kanzlei gesucht. Gehalt laut Über Einkommen. In beiden Sprachen eigenhändig geschriebene Offerte sind zu richten an: Schwartz József, Gyömrő.

Megjelent az orth. zsidó vallásirodalom újdonsága:

„A lélek szárnyain“

cimen, az orth. zsidó intelligencia új típus, kommentált imakönyve.

Tartalma: teljes héber szöveg, szellemű fordítás, az összes imák, a szombat és az ünnepek alapeszméi és tartalmi ismertetését magába foglaló, közel 400 magyarázó, kísérő jegyzettel szigorúan orthodox szellemben.

Ára: párnázott, gyönyörű műbörkötésben 14 P, diszes egészvászon-kötésben 10 P, félvászon-kötésben 8 P. — Születésnap, barmicvó-, menyasszonyi ajándéknak igen alkalmas. Tartalmi ismertetés díjtalan.

Megrendelhető a szerzőnél: Dr. Krausz Fülöp, Sárvár.

Nem érdemes otthon sütni! Rendelje meg purimi barchesz-, kindli- és sütemény szükségletét Engländernél VIII., Karpfenstein-utca 1. Fiók: VIII., Népszínház-utca 22.

Elsőrendű minőség.

Szolid árak.

Fűszerárak is kaphatók.

Telefon: 30-9-24.

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest. Rákóczi-ut 61. Telefon.

GELB HERMANN, hat eng. villanyszelvény vállalat, IV., Károly körút 6. sz. Villamos berendezést és javítási szakemberként készit. Szombaton zárva. Telefon: 38-9-20.

CIPŐFELSŐRÉSZKÉSZÍTŐ SEGÉD, volt böcher állást keres. Ajánlatokat fizetésmegjelöléssel kár: Glück Béla, Sátoraljaújhely.

FÜSZERES-SEGÉDET, vallásosat, keresek azonnali belépésre. Erős tanulót, vallásos házból azonnalra felveszek. Salamonovits Jenő, Ecelény

MEGNŐSÜLNE jó zsidó családból, 26 éves fiatal ember, „Péküzem“ jeligére, Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

ÖNÁLLÓ orth. kereskedő, kinek jófor-galmú üzlete van, házasság céljából ismeretséget keres. Ajánlatokat „jó család“ jeligére Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

LIBAZSÍR, orth. kóser sel peszach, nagyban és kicsinyben (fél és 1 kg-os dobozokban is, Magyarországon legolcsóbb: Kornhauser Adolfnál, Debrecen, Simonffy utca 1.

GYERMEKEIM mellé, intelligens, vallásos, jó házból való leányt keresek. „Családtagnak tekintjük“ jeligére, Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

KÖZÉPKORÚ jobb zsidónő háztartás vezetését vagy bármilyen más üzleti elfoglaltságot vállal, Vidéken is. Engel Karolin, VII., Kertész-utca 35

MINDENES FŐZŐNŐ, középkorú, kisebb háztartásba ajánlkozik. Özv. Grünbaum Gyuláné, Budapest, VII., Klauzál-utca 9. I. 14.

JÓ CSALÁDBÓL való, képzett ápolónő, ugyanilyen házba ajánlkozik. Esetleg, mint bejáró. Háztartásban is segédkezne. „Vallásos 10“ jelige.

HUGOM részére keresek vallásos böcher, aki metszőnek kitanúlna, hozománnyal azonnal álláshoz juttatom. Kitanúttak előnyben. „Árvaleány“ jelige (20 fill. bélyeg).

VALLÁSOS, főzni tudó mindenesleány, kis családnak keresetlik. Berger Sámuel, Miskolc

SZAKMÁVAL bíró csinos leányom részére keresek certifikáttal rendelkező fiatal embert, aki magával vinné Palesztinát. Minden utiköltségét fedezem. „Bizalommal nem élünk vissza“ jelige.

ÉRETTSÉGIZETT, perfkert magyar-német gépiró, könyvelő, zongorázót, minden munkát elvállal, instruktornak is elmegne. Kertész, Szántó címén, VII., Hernádu, 33. II 15.

ORTH. PRIVÁTKOSZTOT keresek. „Kitünő“ jeligére a kiadóba.

VALLÁSOS német leányt gyermekekhez felveszek Schwarcz Jenő, Debrecen, Hatvan-u. 42.

JÓLMENŐ malom bérbeadó, esetleg eladó. „Orthodox“ jelige.

DEBRECENBEN elsőrangú orth. étterem Klein Ignác, Piac utca 70. Menürendszer. (Lakodalmi szervírozások legolcsóbban).

HITKÖZSÉGI jegyzői vagy hasonló állást kerés vallásos magántisztviselő. Cím a kiadóban.

ORTH. úricsaládnál szépen bútorozott, csinos, tiszta szoba 1-2 úri személynek kiadó. Budapest, Andrássy-út 64. I. emelet 11. szám.

KERESÉK csinos, szellemes, házias nevelésű leányom részére, 30 év körüli, intelligens héber tudású fiatal embert, kinek egzisztenciája van. „8000 P“ jel.

MUNKANÉLKÜLI hittestvérünk, kinek felesége súlyos idegbeteg, 4 ellátatlan gyermeke van, bármilyen munkát elvállal. Kitünően készíti szédertál, mazltoványér, kirakatecédulák festését, stb. Fried Győző, porcellánfestő, Budapest, III., Pacsirtamező-utca 29. II. 39.

SZFÓRIMOT legolcsóbban Baum héber antikváriumában vehet. Miskolc, Szemere utca.

PÉKSÉGBE benősülhet önállóan dolgozó szerény fiú. „Vallásos fiú“ jelige (20 fill. bélyeg).

IDŐSEBB úrinő mellé orth. háztartásban jártas leányt kerestetik. Gansel Márton, Sahy (Szlovénzkó).

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ץSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.701
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Örvendetes enyhülés az orthodox-neológ ellentétek ügyében

— A „Zsidó Újság“ harcainak eredménye —

A neológ kongresszus befejeződött. Az új statutumokat elfogadták. Az orthodox nagyközönséget — amely a Zsidó Újság kiállítását az orthodox érdekek védelmében feszült figyelemmel kísérte — természetesen igen élénken érdeklí, hogy mi lett a sora a statutum azon rendelkezéseinek, amelyeket vezetőgünk súlyosan sérelmezett. Benn hagyták-e az orthodoxellenes szakaszokat? Rá lesz-e kényszerítve az orthodoxia vezetősége arra, hogy most már felsőbb helyen folytassa a harcot a sérelmes rendelkezések töröléséért? Egyenlenségre vagy megértés várható-e a magyar zsidóság felekezeti frontján?

Örvendünk, hogy a helyzet jelentős enyhülését jelenthetjük.

Ha nem is reparálta a kongresszus teljesen, a statutumtervezet összes sérelmeit, de azok nagy részét mégis belátásosan orvosolta.

Rabbiszeminárium

Azt a megdöbbentő tervet, hogy újonnan alakuló orthodox hitközségek és már meglévő orthodox fiókhitközségek anyagi hozzájárulást viseljenek a neológ rabbiszeminárium kiadásaihoz: teljesen eljették.

Orth. fiókhitközségek

Megváltoztatták azokat a sérelmes rendelkezéseket is, hogy az orthodox fiókhitközségek a legnagyobb mérvű alárendeltségi viszonyba kerüljenek a véletlenül székhelyként szereplő neológ anyahitközséggel. Ebben a tekintetben a statutumtervezet a legsúlyosabb helyzetet akarta teremteni. Az orthodox fiókhitközségek — vallási és anyagi vonatkozásban egyaránt — a neológ rabbik, anyahitközségek és egyéb szervek fennhatósága alá kerültek volna. Adó-

zási, felügyeleti és fegyelmi jogkör szempontjából, a teljes alárendeltségi viszony terheit és kellemetlenségeit kellett volna viselniük. Szervezkedési és jellegváltóztatási tekintetben is teljesen megbénult volna eddigi szabad elhatározási joguk. Örökre lehetetlenné lett volna téve egy fiókhitközségnek orthodox jellegű átszervezkedése.

Ezek a súlyosan sérelmes eredeti elgondolások: teljesen reparáltak.

Felvettek egy olyan szakaszt, amely kimondja, hogy a fiókhitközségek jogkorlátozása: csak kongresszusi jellegű fiókhitközségekre vonatkozik, de ki vannak véve alóla az orthodox fiókhitközségek.

Hitközségalakulás

Törölték azt a rendelkezést is, amely minden új orthodox anyahitközségi alakulást a jövőben úgyszólván teljesen lehetetlenné tett volna. Azt az új korlátozást, amely előbb 30, majd később 20 százaléknyi jelentkezőhöz — még hozzá közjegyzőileg hitelesített aláírással kérényben — kötötte a kiválást és orthodox hitközséggé való alakulást: ugyancsak törölték.

Az imaegyesületek ügye

Ügylátszik, hogy komoly engedményt kíván nyújtani a neológia abban a nagy nyugtalanságot keltett kérdésben is, amely az imaházi egyesületek alakulása körül keletkezett. Itt a valóságosság kérdése keltett nagy aggodalmat. Igaz, hogy eddig jogilag nem volt különbség: orthodox, vagy neológ imaházi alakulás között. De különbség volt: a valóságban. Mert

míg neológ hitközségekben jelentős számú orthodox imaegyesület alakult, addig neológ imaegyesület

soha sem létesítettek eddig orthodox hitközségben.

Ez természetes is volt. Az orthodox hívők nem élhettek neológ hitközségi kötelékben. Papjukat, metszőjüket, templomukat és egyéb intézményeiket nem vehették igénybe. Meg kellett hozniok azt a nagy áldozatot, hogy — az anyahitközség terhein kívül — imaházi egyesületüket és annak funkcionáriusait, valamint intézményeit külön tartsák fenn. Hiszen másként orthodox zsidó, neológ hitközségben le nem teperhették és meg nem élhettek volna. Ezzel szemben neológ érzelmű egyénekre semmiféle vallási vagy lelkiismereti kényszer nem jelentett egy orthodox hitközségi keretben való élet. Ezek az orthodox intézményeket és funkcionáriusokat — ha ugyan szükségét érezték — nyugodt lélekkel és vallási megnyugvással használhatták. A neológ imaegyesületekre tehát: a tapasztalat szerint is, az elvi megfontolás szerint is, semmi szükség nem volt orthodox hitközségekben. És most mégis olyan irányú beállítás került a nagyközönség elé, hogy itt majd megengedik a neológ imaegyesületi alakulást is. Beledobták a nyilvánosságba a viszonyosság jelszavát. Félő volt, hogy az eddigi papíros-viszonyosságból, a propaganda — bár szükség nélkül — valóságot teremt. Már pedig nem engedhető meg, hogy orthodox hitközségi keretben: neológ imaház és pap vagy metsző tartassék fenn.

A viszonyosságnak a hitközségi életben való megvalósulása a legtarthatatlanabb helyzetet idézné elő. Ezt a kongresszusi zsidóság vezetői maguk is komolyan belátták és készséget mutattak a viszonyosság elvénél elérésére.